

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

De B. Gunthero Confessore Ordinis S. Benedicti Breunoviæ In Bohemia
Commentarius Prævius

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

AUCTOR
J. B.

nisi anno 962 Romæ imperator coronatus est. Sicut itaque auctor Adalberonem ab Udalrico Ottoni imperatori, cum nondum imperator esset, commendatum scribit, ita et Udalricum cum Marino, nondum Pontifice, Romæ versatum, litteris tradidisse consendus est.

apparuit quibusdam, ac miraculis claruisse fertur.

26 Addit his idem auctor, A. Adalberonem, jam e vicis sublatum, sese Ramberto cuidam spectandum non semel præbuisse, nonnulla huic prædixisse, ac S. Udalrico sacris ministeriis vacanti adstilisse, quæ hic obiter indicasse sufficiat. Miraculis post obitum claruisse legitur in Catalogorum episcoporum Augustanorum et abbatum S. Afræ apud Jo. Georgium Eccardum Corporis historici mediæ ævi tom. 2, col. 2241 et seq. Desinit Catalogus in Mænegoldo anno 1179 in abbatem S. Afræ electo. En Catalogi de B. Adalberone verba, quamvis mutila: Adalbero septimus decimus post Dionysium martyrem præfuit omni sanctitate præditus. Cujus pretiosam mor-

tem in conspectu Domini Romæ S. Marinus D Papa intellexit; itaque S. Udalrico, qui tunc temporis ibidem erat, intimavit. Sepultus est ad S. Afram, ad cuius sepulchrum multa infirmis præstantur beneficia. De hoc inter alia legitur... In illo et in tali loco habundas, confer in cœnobio meo Deo ac mihi servientibus. Ipsa nocte Chora aliam matronam conveniens, sitim suam simili modo, ut expositum est, enumerat: sicque obtinet vineas matronæ, quarum ipsa pollebat ubertate. Mane facta sibi invicem referunt matronæ, quæ viderant et propere tradunt ad cœnobium omnem summam, quæ multa erat valde, illud delegantes. Verum, quæ lacunam sequuntur verba, ad S. Udalricum spectare videntur: deest enim tam Hiltino, quam S. Udalrico titulus; et quæ paulo post de contumelioso in S. Afræ cœnobitas milite, horrenda morte punito, ibidem narrantur, certo ad S. Udalricum spectant.

B

DE B. GUNTHERO CONFESSORE

E

ORDINIS S. BENEDICTI

BREUNOVIÆ IN BOHEMIA

COMMENTARIUS PRÆVIUS

§ I. Celeber Beati in Bohemia cultus, memoria in Fastis sacris: quis illius biographus.

ANNO MXLV.
B. Guntherus insigni cultu,

Quanta sit divinæ gratiæ vis et efficacia, quæ, cujus miseretur, ad se Deus hominem vocat, docuit B. Guntherus, quem a mediis seculi deliciis primum quidem ad vitæ monasticæ latebras, dein vero etiam ad horridas et ab hominum societate remotas traduxit solitudines, in quibus ille tanto conjunctior Deo, quanto ab illis dissociatior vixit, obiitque; vir quidem natalium splendore illustris, sed hujus contemptu, et vitæ sanctimonia, plurimis post obitum prodigiis comprobata, celebritatem, per Bohemiam maxime, majorem multo et potiore consecutus. Quanta erga illum fidelium veneratio, quantus ad sepulchrum ejus, quod in Breunoviensi juxta Pragam, urbem Bohemiæ primariam, Ordinis Benedictini cœnobio nactus fuit, Bohemorum, vicinarumque gentium concursus fuerit, prodigiorum, abs illo ibidem patratorum, Actis ejus subnectendorum, enumeratio luculente docebit. Sed quamquam Gunthero cultus jam pridem, delatus fuerit insignis, hactenus tamen solenni ritu, pontificioque decreto in Sanctorum Beatorumve album relatus fuit: agi tamen ea de re cepit seculo XIII, tempore Alexandri IV, qui ab anno 1254 ad annum usque 1261 Ecclesiæ præfuit, et Martini, quo abbatiam Breunoviensem moderante, prodigiis maxime Guntherus emicuit: sed res tum quidem vel ipsius Guntheri monitu ad exitum perducta non fuit, si qua fides scripta est, quod sese inter ecclesiæ metropolitanæ Pragensis monumenta reperisse, Balbinus in Annotatis ad cap. 5, lib. 3 Epitomes Rerum Bohe-

micarum pag. 188 ait, exhibetque verbis hisce conceptum.

2 Sciendum est, quod, cum tempore Alexandri Papæ virtutum operator D. Jesus Christus tunc temporis fere innumerabilia miracula operaretur (Guntheri nimirum meritis et intercessione) et fama tantorum miraculorum fulgore per mundi partes diversas dulci sono perstreperet per Bohemiam, Moraviam, Austriam, Ungariam, Poloniam, Turingiam, reges terræ et principes populorum convenerunt in unum, ut tabernaculum Spiritus Sancti, corpus scilicet beati Guntheri gloria et honore sublimarent, ut, qui ante Dominum in cœlis coram angelis et Sanctis Dei honore et gloria sublimatur, etiam ante homines mortales hujus mundi in honore haberetur, unde cum fama celeberrima multorum prælatorum aures attingeret, diversi ex eis suas preces ad dictum D. Alexandrum, Romanæ Ecclesiæ Præsulem, duxerunt supplicare, ut talis et tanti Viri, beati videlicet Guntheri corpus (seu potius Guntherum ipsum) qui mundum sua vita illustrabat, in Catalogo Sanctorum dignaretur adscribere, quorum particeps erat in cœlo. Consilium autem omnium fuit, ut Martinus abbas Breunoviensis, qui erat Deo et hominibus dilectus, hanc solennem legationem perageret, qui abbas per omnia sequens Apostolorum vestigia, fratribus indixit triduanum jejunium, ut Deus, cui nota sunt omnia futura et præterita, dignaretur eis revelare suæ voluntatis beneplacitam super hac re.

etsi solenni ritu in Sanctorum album

3 Tertia

A 3 Tertia autem die veniens idem abbas ad sepulchrum B. Guntheri, corde contrito, cum ingenti gemitu et fletu cepit rogare ipsius sanctitatem, utrum ad id peragendum sit dignus, an non? Cumque diu sic fletet et oraret, ecce, vox caelitus emissa dulciter eum alloquitur, sic dicens: O Martine, ne labores pro hac re, quia futuris hominibus haec gratia a Deo est reservata, nondum enim natus, qui ad hoc praedestinatus est opus. Petrus, inquit, nascetur, cui a Deo haec praestita est gratia. Haec voce audita, idem abbas gratias agens Deo cessavit a proposito. *Hic scripti, a Balbino in ecclesiae Pragensis codice inventi, tenor est; cui proxime in eodem codice hujusmodi verba subjunguntur: Praesens scriptura est in sacristia inventa Brzeunoviae, quae ante centum annos, ut videtur, est scripta. Balbinus (cujus laudata hic Rerum Bohemicarum Epitome anno 1677 prodit) codicem Pragensem, e quo ista transcripsit, annos facile ducentos superare censuit; quibus, si annos centum, ante quos scriptum illud in sacristia Breunoviensi inventum fuit, et e quo ista in Pragensem codicem transcripserit videntur, addideris, ac demum annos circiter totidem, inventionem scripti praegressos, eosque omnes ex anno 1677 subtraheris, ab aetate Martini, abbatis Breunoviensis, qui anno 1263 sub calcem Miraculorum, infra eden-dorum, in vicis adhuc superstes fuisse legitur, haud procul aberis; ut adeo scriptum illud non omnino fortasse sit respuendum: praedixeritne vero reipsa Guntherus, fore, ut Petrus quidam solennem sui in Sanctorum album relationem ab Apostolica sede aliquando obtineat, aetas ventura aperiet.*

in Bohemia 4 Alter praeterea locus est in Bohemia, in quo S. Gunthero sacer cultus defertur, et frequens fidelium concursus spectari pariter consuevit; ubi et fons quidam manat, qui a B. Gunthero nomen accepit, prodigiisque inclaudit: situs est in Bohemiae confinibus, quae haec Bavariae contigua est inter Sussicense et Hartmanicense oppida in districtu Pragensi, in eoque Guntherus post exactos postremos vitae suae annos e vivis ad Superos abiit. Quae superiore seculo de illo loco P. Albertus Chanowsky, qui non modo districtum Pragensem, sed et plures alios huic vicinos Bohemiae districtus sudoribus suis Apostolicis uberrime irrigavit, Bohemiae Pia cap. 4 scripserit, accipe: Circa civitatem Sussicensem, inquit, eundo ad fines Boemiae et Bavariae prope oppidum Hartmanicem est memoria ejusdem S. Guntheri, celeberrime frequentata peregrinationibus. Addit post pauca: Est lapis in loco speluncae, quam sibi extraxerat, ubi vestigia manuum et genuum, eo quod in eo flectere solitus fuerit, expressa sunt. Rursum post pauca de S. Guntheri defuncti ad Breunoviense caenobium translato corpore ita de supradicto loco pergit scribere: Sed in eo loco, ubi duxit vitam eremiticam, etiam nostris temporibus fiebant sanitates per aquam effluentem per locum speluncae; ubi nunc extat sacellum. Videtur autem S. Guntherus hanc aquam sibi a Deo impetrasse. Est illa in monte et a sua scaturigine sat copiose decurrit: sed ubi aliquantulum profluxit, in terram mox absorbetur. Conati sunt oppidani Hartmanicenses illam aquam in oppidum deducere, quod vix distet inde medio quadrante miliaris; sed hoc nunquam efficere poterunt. Dicitur autem aliquando cujusdam viri equus caecus circa praedictam aquam gramen carpsisse,

et, cum hausisset aquam, illuminatus fuit: qua fama sparsa, aliquot caeci ibidem oculos laverunt, et lumen receperunt; unde etiam nunc plures infirmi eo confluunt, atque per merita et intercessionem S. Guntheri loti corpus illa aqua sanitatem recipiunt, et locum, olim dictum Brzeznicz, nunc vocant APUD BONAM AQUAM.

5 Postremos vitae suae annos S. Guntherus in loco Brzeznicz exegisse etiam legitur in Actis, infra edendis: cum vero hujusmodi locus, aut affinis huic certe nominis, non unus in Bohemiae tabulis geographicis occurrat, ne hi cum illo, in quo B. Guntherus vivendi finem fecit, confundantur, notanda diligenter sunt, quae de ejus situ, mutatoque nomine jam dicta sunt. Ceterum prodigium equi a caecitate per haustum aquae S. Guntheri fonte sanati ex aliorum opinione dumtaxat affirmat P. Chanowsky, nec forte nisi e vulgi opinione: quod autem universim de prodigiis sua aetate ad fontem B. Guntheri fieri solitis praeterea ait, in dubium revocari non posse videtur: unum ex his spectatim his verbis loco citato memorat. Illic hoc anno MDCXXXIX (laboribus Apostolicis immortalus est anno 1643) in aetate sanatus est ex gravi morbo. Vocabatur is Joannes Kacirek, famulus domini Joannis Thomek; fuitque per podagram officio et usu pedum et manuum omnino privatus. Sed spe et voto ad S. Guntherum concepto, alienis manibus, desperata jam valetudine, ad aquas Guntherianas deportatus, cum summa fiducia corpus lavit, et sanitatem integre recepit. Ejusdem loci cultusque sacri in eo B. Gunthero hac nostra aetate impendi soliti ita meminit Bonaventura Piter, Rayhradensis prope Brunam Moravorum abbas Ordinis S. Benedicti, in suis ad nos litteris, quas anno 1761 die XXVII Octobris scripsit: Hujus Viri Dei cultus tametsi rabie Hussitica veluti sepultus crederetur, tota tamen viget Bohemia; praecipue in loco ad Bonam aquam, ubi ecclesia parochialis ejus honoribus sacra statua ligneam vetustam, in Majori altari locatam, habet. Ad quam ex variis provinciis, Bohemia, Bavaria, Austria etc. frequens fit peregrinatio, et sanitatis redit beneficium.

6 Ex dictis de S. Guntheri cultu sacro liquet, non immerito illum recentioribus aliquot seu Menologiis seu Martyrologiis fuisse insertum: locum habet apud Menardum in Menologio Benedictino ad diem IX Octobris. In Breunoviensi, inquit, caenobio prope Pragam B. Guntheri monachi Altahensis, et postea eremite, cognati S. Stephani, regis Hungarorum, magnae sanctitatis viri. Meminit etiam ejusdem Buce-linus in Menologio Benedictino ad eundem diem; at quod ibi B. Gunthero concinnavit elogium, quod prolucius sit, non transcribo. Neque Ferrarius B. Guntherum praeterit in Catalogo Generali Sanctorum, cujus haec verba: Apud Pragam B. Guntheri eremite. Et hi quidem B. Guntherum apud Pragam vel in Breunoviensi monasterio, Praga non longe distito, quod illic corporis ejus caeviae tumulatae sint, sacrosque honores adeptus fuerit, annuntiant: at Castellanus in Martyrologio Universali sic Gallice: In silva Rinchnach (in margine legitur: Sylva Narvaldensis, seu potius Nordwaldensis seu Aquilonaris) in Bohemia S. Guntherus (S. Gonthier Gallice vocat) nobilis Turingus; paenitens, monachus et eremita; Breunoviae prope Pragam sepultus. In Rinchnach quidem monasterium B. Guntherus excitavit,

et Fastis ali-
quot sacris
inscribitur.

AUCTORE
J. B.

excitavit, multosque transegit annos; eratque Guntheri ævo locus ille in silva Nordwaldensi, per Bavaricæ Bohemicæque confinia protensa, situs; sed ad Bavaricam, ut hodieque, ita et seculo XI, quo Guntherus locum illum incoluit, proprie spectabat, etsi a Bohemiæ finibus non procul remotus. Quod vero Menardus ait, B. Guntherum inter et S. Stephanum, Hungarorum regem, cognationis vinculum intercessisse, plurimum quoque aliorum assertio est; sed infra discutienda uberius. Nunc pauca de B. Guntheri Actis seu Vita accipe.

Exstant ejus
Acta,

7 Edidit B. Guntheri Vitam Henricus Canisius tom. 3 *Lectionum Antiquarum Amstelodami* anno 1725 impresso a pag. 185. Edidit eandem et Mabillonius *Seculi secti Benedictini parte 1* a pag. 480: Guntheri Vitam ex codice M. monasterii Althæ Inferioris (non Superioris, ut scribit Mabillonius, contra ac legitur in *Canisii Epistola dedicatoria tom. 2 Lectionum Antiquarum* anno 1602 Ingolstadii impresso) in Bavaria, quam cum altero Vitæ B. Guntheri exemplari, sibi a Georgio Geisero, abbate S. Georgii Willingæ transmissio, Mabillonius contulit. Geminum vero penes nos Vitæ B. Guntheri exemplar est, quorum alterum, a Patre Gamanasio ad nos olim transmissum, Canisianæ B. Guntheri Vitæ prorsus simile est: alterum autem ex codice membranaceo ducis de Altaems, qui sec. XIII maxima sui parte evaratus videbatur, descriptum est; hoc subinde interpolatum est, ut suo loco videbitur. Adnexa habet ad calcem miracula non pauca, seculis XIII et XIV a B. Gunthero in monasterio Breunoviensi patrata, quæ ex illo Vitæ B. Guntheri Mabillonianæ subnectemus. Bonaventura Piter, abbas Rayhradensis in litteris supra laudatis plura miracula a seculis XII, XIII et XIV patrata se vidisse ait in nonnullis codicibus Mss. coævis ejusdem monasterii, sed ea se, quamquam B. Guntheri Vitam typis vulgare constituisset, impetrare non potuisse conqueritur. Ex iisdem porro codicibus desumpta videntur ea B. Guntheri prodigia, quæ dabimus infra, et ad seculum XIII et XIV, quædam etiam forte ad XII spectant. Pauciora forte hæc sunt, quam quæ in Breunoviensi monasterio B. Guntherus patrasse in dictis codicibus seculo XII prodigia legitur. Ut ut sit, damus, quæ habemus.

C
partim ab
auctore Sancto
familiari,
partim
vero,

8 Porro auctor Vitæ B. Guntheri, huic se non modo ætate æqualem, sed et familiarem fuisse, prodit: Quod nos quidem, inquit num. 7, qui eum familiaris cognovimus, frequenter audivimus etc.: cum autem non hæc verba modo, sed etiam priores aliquot Vitæ B. Guntheri numeri, in Vita S. Godehardi, episcopi Hildesheimensis, a Wolfherro ejus discipulo scripta, quam tom. 1 Maii a pag. 502 excusam habes, verbis iisdem concepti legantur, hinc Wolfherrus, ut Vitam S. Godehardi, ita et Vitam B. Guntheri, qui sub Godehardo Althahensi adhuc abbate, conversus, habitum, Benedictinum induit, litteris traditur consignasse, atque hoc nomine a P. Stillingo tom. 1 Septembris in Commentario prævio Vitæ S. Stephani, Hungarorum regis, num. 286 laudatur ex Mabillonio, qui *Seculi 6 Benedictini, parte 1, pag. 465* in Observationibus præviis in Vitam B. Guntheri ita scribit: Beati Guntheri Vitam scripsit idem ipse Wolfherus, quem supra ad annum MXXXVIII Vitæ sancti Godehardi auctorem esse diximus in præviis Observationibus ad eundem Sancti Vitam. Id probatur ex quinque aut sex prioribus hujus Guntheri Vitæ nu-

meris, qui integri ex Vita S. Godehardi descripti sunt. Nec dicendum, eos fortasse a posteriore quodam auctore in Guntheri Vitam fuisse invecos, cum tota lucubratio ejusdem auctoris sit, ut vel ex sola lectione manifestum est. Verum non video, qui ex sola lectione Vitæ B. Guntheri, manifestum fiat, omnia, quæ illa continentur, ejusdem scriptoris, seu unius Wolfherri esse: sane, qui *Acta Altaemsiana, de quibus num. 7, evaravit, passim non aliis, si pauca, quæ hinc inde de suo addidit, exceperis, verbis utitur, quam quibus Vitæ Canisianæ auctor: non aliter se B. Guntherum familiariter cognovisset, et sæpe audivisset, si modum loquendi spectes, affirmat: et tamen, postquam Wolfherri de Gunthero in Vita S. Godehardi verba transcriptis omnia, sic mox pergit: Hæc itaque breviter de Vita et conversatione sancti Guntheri scripsimus, sicut in Legenda sancti Gothardi confessoris invenimus a multis retroactis temporibus a sanctis patribus conscriptum: quo monito præmisso, jamque a Wolfherro desertus reliqua B. Guntheri gesta pergit exponere. Cur non pari modo Wolfherri verba, etiam non monito ea de re lectore, sua facere, et interpolare potuerit, quisquis Vitæ, a Mabillonio editæ, fuerit auctor?*

9 Neque vero ab auctore, qui B. Guntherum familiaris noverit, et frequens ab illius ore pependerit, profecta videntur, quæ num. 8 de Guntheri virtutibus superatisque ab illo demonis tentationibus his verbis scribit: De virtutibus hujus venerabilis Viri, quibus adversarium superavit, vel quas ejus insidias pertulit, nulli compertum habetur, eo quod multo tempore hominibus incognitus mansit. Haud enim adeo ab hominum conspectu consortioque secretus vixit, quamdiu in Rinchnachensi conobio commoratus est, quin imperatoribus ipsis S. Henrico et Conrado Salico, ut eorum Diplomatum liquet, et avulæ S. Stephani, Hungarorum regis, notus fuerit; etsi forte postmodum vitæ suæ quinquennio, in Brzeznicensi solitudine abditus, mortalium omnium societatem vitavit multo sollicitus. Qui autem e vero dictum est, tentationes, quas a dæmone Guntherus passus est, nulli fuisse compertas? Cum Arnolfus, ex comite de Cham et Vochburg monachus S. Emmerammi, qui hujus miracula duobus est libris prosecutus, ac perquam familiariter cum Gunthero egit, tentationes ejus saltem eæ parte habuerit exploratas, quarum unam, quam, ut ait, relatu didicerat, in litteras misit, pollicitus etiam, post modicum tempus, vita comite, aliam graviores sese scripturum. Haud itaque B. Guntheri tentationes et adversus dæmonem prælia adeo ejusdem familiares latuerunt, ut nulli, quod tamen Vitæ ejus scriptor affirmat, comperta hæc fuerint: unde mihi, recentiore aliquem Wolfherro, post B. Guntheri obitum, quæ de illo Wolfherrus scripserat, servata hujus phrasi, sua fecisse, hisque dein reliqua ejusdem gesta addidisse de suo, non vana suspicio est. Si brevitati B. Guntheri biographus, studuisset; tentationes illius vel obiter perstringere, vel tacitus præterire quidem potuisset; sed eas nulli fuisse compertas, sive Wolfherrus ipse, sive alius e B. Guntheri familiarium numero quilibet non videtur mihi fuisse dicturus.

10 Accedit, apud Arnolfum, jam laudatum, apud Hermannum Contractum, apud Carthivium, S. Stephani biographum, aliosque gesta quædam, eaque

ab alia
mi-
nus
antiquo

ex scriptis
tamen
antiquis
concinnata.

A *eaque insignia B. Guntheri, suis locis infra in medium proferenda, memorari, quorum B. Guntheri biographus mentionem non habet; ut adeo hinc etiam B. Guntheri Vita jejuna nimis videri possit, quam ut scriptoris æqualis et ipsi Beato familiaris fœtus, saltem indubie fuisse videatur; si ea nimirum excipias, quæ de B. Gunthero, velut S. Godehardi, de quo ex instituto agebat, discipulo, obiter Wolfherrus scripsit. Absit tamen, ut quis hæc eo a me dicta existimet, quo fidem B. Guntheri biographo omnino detrahā: quamquam enim hunc, quod præ se ferre videtur, B. Gunthero familiarem fuisse, non opiner; antiquum tamen non inficior; cum jam inde a seculo XIII, ut ex dictis numm. 7 et 8 apparet, B. Guntheri Vita nota fuerit, et ex Wolfherri forte aliorumque, qui in codice ducis de Altaems sancti patres vocantur, scriptis concinnata; non tamen undequaque sincera apparet, ut colligi potest vel ex commento avis assæ ob B. Guntheri preces vitæ reddita, quod neque in Vita S. Godehardi legitur, neque ab auctore B. Gunthero æquali profectum videtur.*

B § II. Sanctus nobili genere ortus, fit monachus, et monasterium Rinchnacense condit.

Sanctus nobili genere

Wolfherrus in Vita S. Godehardi Beatum nostrum Virum nobilem, dignitate et meritis illustrem vocat: Iisdem temporibus, inquit, fuit in Thuringiæ partibus quidam vir nobilis, dignitate et meritis illustris, nomine Guntherus. Annalista Saxo, cujus lucubratio in annum 1139 desinit apud Eccardum, virum nobilem ac potentem de Thuringia ad annum 1006: Lambertus Schafnaburgensis ad eundem annum virum nobilem de Thuringia: ut adeo, quin nobili et illustri loco apud Thuringos natus fuerit Guntherus, minime dubium apparet: at quæ fuerit ejus dignitas, quæ merita, quæ illi apud Thuringos Wolfherrus tribuit, neque in Vita S. Godehardi a Wolfherro, nec in Vita ipsius Guntheri, nec alibi explicatum inveni. Leuberus in Catalogo Regum, Electorum etc. apud Menckenium tom. 3 Scriptorum Rerum Germanicarum col. 1839 marchiones Thuringiæ Eccardimontanos aliquot seculi x et xi sic enumerat: 1. Guntherus, omnes Pleissensis, Brunonis comitis Wetini filius, marchio Thuringiæ. 2. Eckardus I, filius Guntheri, marchio Thuringiæ DCCCCLXXXVII. 3. Wilhelmus comes Orlamundæ, marchio Thuringiæ MII. 4. Hermannus, Eckhardus II et Guntherus, filius Eckhardi MII. Ratio quidem temporis haud obest, quo minus Guntherus, hic posteriore loco recensitus, idem fuerit, qui Guntherus noster: at Dilmarus, scriptor synchronus, lib. 7 Chronici Guntherum illum una cum Eckardo et Hermanno, fratribus suis, Geronis marchionis, a Polonis in prælio occisi funus, ad suos S. Henrici rogatu reductum, excepisse ait in Misnia, et ad Novam urbem, ubi tumulatum fuit, comitatum esse: id porro contigisse Annalista Saxo refert anno 1015; quo nimirum B. Guntherus, institutum Benedictinum jam pridem amplexus, in Nordwaldensis silvæ solitudine annis aliquot versatus jam

fuerat; atque adeo in B. Guntherum minus apte quadrare videtur, quod hic de Gunthero, Eckhardi et Herimanni fratre, Dilmarus, Merseburgensis episcopus, narrat. Wippo præterea hunc in Vita Conradi Salici archiepiscopum Salisburgensem fuisse, testatur.

12 Sed quacumque tandem B. Guntherus, priusquam seculo vale dixit, dignitate ornatus, functusve munere fuerit, haud equidem e vulgari nobilitate numero eum fuisse, oportet, si S. Stephano, Hungariæ regi, quod illius biographus, aliique cum illo passim tradunt, fuerit cognatione conjunctus; verum neque hoc ego ausim affirmare asserere. Satis quidem certa est, ut ex dicendis apparebit, B. Guntheri cum S. Stephano, Hungariæ rege, amicitia et familiaritas: verum hæc ipsa fortassis B. Guntheri biographo ansam et fundamentum qualecumque ad asserendam utriusque cognationem præbuit. Certe quo cognationis gradu juncti fuerint, aut quo pacto nata sit illa, nullus, quem viderim, scriptor saltem recte exposuit: nec ego, licet non segniter id indagaverim, reperire usquam potui. Apographum nostrum Vitæ B. Guntheri, ex codice Ducis de Altaems transcriptum, illum S. Stephani sororium, seu uxoris S. Stephani fratrem appellat: ita cognatio in affinitatem vertitur: verum cum cognationem cum affinitate confundere non infrequens sit apud Scriptores, litem ea de instruere nolo; sed idem apographum quod Guntherum S. Stephani sororium appellarat, dein S. Stephanum B. Guntheri avunculum nuncupat. Scriptores Hungarici binas dumtaxat Geisæ, Hungarorum ducis filias, Stephani I regis sorores, passim memorant, Saroltam et Geiselam; quarum illa Abæ Oconi, seu Samueli Hungarorum regi tertio nupta fuit: hæc vero Petri, Hungarorum regis II, mater, nupta Guilielmo, Burgundiæ duci S. Sigismundi fratri, ut aliqui, etsi perperam, scribunt; secundum alios Guilielmo comiti Pictaviensi; quibus forte accedit tertia, nupta Oltoni Urseolo, Venetorum duci. Verum qui hæc ad B. Guntherum attineant, prorsus non video.

13 Haud magis liquet, qui B. Guntherus S. Stephani, Hungarorum regis, sororius seu frater uxoris ejus fuerit: unica S. Stephano uxor fuit Gisla, S. Henrici hujus nominis II, ut passim vocatur, imperatoris soror; filia vero Henrici Rixosi Bavarie ducis: huic vero filium fuisse, Guntherum nomine, nemo veterum scriptorum dicit. Porro Henrico Aucupi soror fuit, quæ Widoni cuidam Thuringo nupsit; cujus ita meminit Annalista Saxo ad annum 934: Qui vero in Oriente (Saxoniæ) erat exercitus (Hungarorum) audivit de sorore regis (Henrici Aucupis) quæ nupsit Widoni Thuringo, erat autem nata ex concubina, quod vicinam urbem inhabitaret, et multa pecunia ei esset auri et argenti, tantaque vi urbem oppugnare ceperunt, ut etc.: An forte Widonis hujus ex Henrici Aucupis illegitima sorore nepos aut pronepos Guntherus et hoc pacto Gisla et S. Henrici cognatus, ac proin S. Stephani, Hungarorum regis, affinis fuit? Sed neque hoc, quod desint monumenta vetera, quibus id evincam, ausim affirmare. Neque Wolfherrus in Vita S. Godehardi, neque Diplomata aliquot, ut S. Henrici apud Gretserum de Sanctis Bambergensibus, Gewoldum, et Mabillonium; ut Conradi Salici, et Henrici III apud Gewoldum; ut Bretislai, Bohemiæ ducis, apud Ziegelbauer in Monumentis Breunoviensibus, Epitomæ Historiæ

auctore J. B.

et quidem, ut aiunt,

E

regio ortus,

F

AUCTORE
J. B.

storiæ Breunoviensis subnevis, licet Guntheri vel nobilitatis ejus mentionem faciant, cognationis aut affinitatis, qua cum S. Stephano Hungarorum rege aut Gisla, S. Henrici sorore, conjunctus fuerit, mentionem faciunt. Crugerius in Pulveribus sacris ad VII Idus Octobris Guntherum e proximis cognatis Judithæ, matris Bretizlai, Bohemorum ducis, fuisse ait: quæ, inquit, natalium vicinitas in causa fuit, ut eum Stephanus sanetus Hungariæ rex ob Gisela uxorem suam inter affines suos numeraret: verum Bretizlai mater, non Juditha, sed Bozena (alias Beatrix) mulier rusticana fuit, teste Cosma Pragensi ad annum 1002: quod si forte hic Bretizlai, a Gunthero e sacro fonte suscepti, non mater, sed uxor Juditha, quam e Saxonum regio sanguine ortam scribit ad diem xxiv Julii, intelligenda sit, nihil Crugerius asserti, quod fidem faciat, hanc inter et B. Guntherum aliquod cognationis vinculum intercessisse. Regium itaque Guntheri genus, dum id alicunde certius et ex probatis monumentis eruatur, in medio relinquitur, solam generis ejus nobilitatem ex antiquis Scriptoribus asseruisse contenti.

B
vitan secularem

14 Hujus vero præter antiquorum Scriptorum testimonia argumentum inde peti etiam potest, quod Udalricus, Bohemorum dux, Guntherum selegerit, qui natum sibi ex Bosena sub seculi XI initium filium Bretizlaum e sacro fonte susciperet, quod præter Guntheri biographum Bretizlaus ipse in Diplomate anni 1045, quo ecclesiæ majori Breunoviensis monasterii addictam a sese dotem confirmat, (vide Ziegelbauer pag. 242) conceptis testatur verbis, inquit: Ob amorem quoque et memoriam beati Guntherii Heremite, qui me de sacro fonte baptismatis susceperat, ipsum in ecclesia Brzeunoviensi sepellendo, contuli eidem ecclesiæ circuitum meum in Prachensi provincia etc. Quo autem anno Guntherus mundo natus sit, quæ parentum ejus nomina fuerint, in obscuro est. Cum per ætatem licuit, militarem vitam eum secutum esse, ex Wolfherro liquet, quo teste, ante altare S. Mauricii cingulum (procul dubio militare) deponens caput et barbam totondit, monachis Allahensibus nomen daturus. Porro cum in seculo vixit, quæ hujus erant, plusculum, quam par erat, sectatus videtur, nec vitam ab omni vitio ducisse alienam, sed quam ad meliora conversus optime emendavit. Hæc de Gunthero Arnolfus, apud S. Emmerammum Ratisponensis monachus, et Miraculorum S. Emmerammi scriptor, lib. 2 seu in Dialogo tradidit sequentibus verbis: Est quidam, ut æstimo, adhuc in vita senex re-religiosus, ex laico conversus, nomine Guntharius (sic et ab aliis Guntherus subinde nuncupatur) qui apud sæculum aliquando ex rerum copia tumens, et nobilitate generis vanescens, exstitit superbæ filius, sed per misericordiam Dei post factus est tam humilis monachus, ut merito non possim aut debeam illi comparare ullum nostri temporis cucullarium, de vanitate sæculi conversum. Arnolfum eadem, qua Guntherus, ætate vixisse, verba ejus mox relata manifeste produunt: sed et eundem familiariter aliquando B. Guntheri colloquiis usum fuisse, liquet ex segg. verbis, quibus id de se testatur Arnolfus: Hoc super omnia mirum, inquit sub finem suæ de Gunthero narrationis, quod ipse auribus meis ab ore Senis accepi, atque ab eo quadam sacræ lectionis familiari colloquutione vix extorsi. Joverit id de Arnolfo observasse, quod infra cum Wolfherro, scriptore pariter synchrono, ubi de

C

anno, quo in eremum Guntherus recessit, agetur, D quoad fieri poterit, conciliandus veniet.

anno, quo in eremum Guntherus recessit, agetur, D quoad fieri poterit, conciliandus veniet.

15 Porro quo anno Guntherus seculi laqueis, quibus tenebatur irretitus, sese divina gratia expedit, moresque in melius mutare cœperit, Wolfherrus in Vita S. Godehardi innuit, cum ait, Guntherum, concepto emendandæ vitæ proposito, ad S. Godehardum, quo nimirum tempore is Hersfeldensi in Hassia monasterio a S. Henrico imperatore abbas constitutus recenter erat, consilii et auxilii ergo sese contulisse: Qui (Guntherus) pro delictis suæ juventutis ingemiscens, et considerata diligentius actuum suorum qualitate, faciem Domini in confessione præveniens; sed propriæ diffidens imbecillitati corporis et animi, Herveldiam ad novum abbatem (Godehardum) digne, ut postea patuit, pœnitendo accessit, eique omne secretum cordis ac voluntatis suæ aperuit, inquit Wolfherrus in Vita S. Godehardi num. 12 apud Mabillonium. Biographus B. Guntheri iisdem fere verbis hunc adisse ait Hersfeldiæ S. Godehardum abbatem noviter eidem ecclesiæ ab ipso imperatore præstitutum. Abbas Hersfeldensis, cui nuper defuncto, Godehardus successerat, ex Annalista Saxone ad annum 1005 Bernharius fuit; qui eodem anno in Necrologio Fuldensi, quod ab anno 779 captum in annum 1065 desinit, obiisse etiam notatur XVII Kal. Augusti. Anno itaque 1005 ultra diem XVI Julii propecto cepta Guntheri conversio est, brevique S. Godehardi industria eo propecta, ut narrare Wolfherrus pergit, ut abdicatis bonis, usque Gelingensi monasterio, S. Wigberto sacro, traditis, monastico indui habitu Guntherus exoptavit. Locum Gelingæ dictum, ubi constructum verosimillime fuit Benedictinum, de quo hic, monasterium, in Tabula Thuringiæ Blaeviana ad Wippram fluvium reperio in Sunderhausensis et Franckenhausensis districtuum confinio; sanctus vero Wigbertus, cui id monasterium sacrum erat, idem fuit, qui S. Wigbertus, abbas Fritzlariensis monasterii, de quo vide dicta in Opere nostro ad diem XIII Augusti, quo colitur.

16 B. Guntherus conversionis suæ initio non ita bonis suis se abdicavit, quin futuræ suæ sorti prospectum utcumque voluerit: quapropter bona sua Gelingensi monasterio ea lege transcripsit, ut penes se, postquam institutum Benedictinum esset professus, ejusdem administratio foret. Consensit ejus votis Godehardus ea spe, ut sensim saniora, animæque ejus salubriora ipsi cogitata injiceret, uti etiam reipsa contigit. Interim vero Godehardo nihil properat nimis de Gunthero constituere visum est, eumque veste laica adhuc indutum, postquam Hersfeldensi monasterio, quod emendatione indiguerat, rite prospicere cœperat, anno verosimiliter 1005 adhuc labente, ad Allahense monasterium (huic enim simul et Hersfeldensi præfuit) in Bavaria non procul Deckendorfio situm, et inferius dictum, ut ab altero in eadem Bavaria prope Straubingam sito, cui superioris nomen datum, distinguatur, secum deducit; quo cum Guntherus pervenisset, quo solidiora jaceret religiosæ vitæ fundamenta, et pro prius actæ vitæ delictis faceret satis, bona Godehardi venia, Romam SS. Apostolorum limina invisum abiit, indeque anno, quantum apparet, eodem Allaham rediit, deposito militari cingulo, expletoque tyrocinio, religiosæ professionis vota ex Ordinis Benedictini præscriptis emisit anno 1006. Ita quantum ad substantiam de B. Gunthero Wolfherrus

in

A in Vita S. Godehardi, et ex illo Guntheri quoque biographus. Consentit his Annalista Saxo ad annum 1006 ita scribens: Guntherus, vir nobilis ac potens de Thuringia consilio Godehardi abbatis renuntians omnibus, quæ possedit, in Alatha (lege Alttha) monachus est factus. Lambertus item Schafnaburgensis, cujus Chronicum in annum 1077 desinit, sed benigne interpretandus, ad eundem annum 1006 ita scribit: Guntherus, nobilis vir de Thuringia monachus factus est Herueldiæ, sed postea ad Alatha transiit consilio Godehardi abbatis. Hersfeldiæ quidem Guntherus, ut modo e Wolfherro diximus, Godehardum adiuvit primum, et vitæ religiosæ propositum concepit; quod tamen Allahæ, differente prudenter ejus vota Godehardo, non Hersfeldiæ, exsecutus est. Consentit denique auctor Chronici Hildesheimensis, desinentis in annum 1137, tom. 3 Scriptorum Galliæ apud Chesnium pag. 518 his verbis ad annum 1006: Guntherus divina pietate instinctus, renuncians seculo et pompis ejus, monachus est factus.

cum mona-
stica:

B 17 Emissio, postquam aliquamdiu tantum probatus fuerat, professionis voto, Guntherus pacti sui memor, regredi in patriam, ut monasterii Gelingensis administrationem capesseret, voluit. Viro nobili, recensque converso prorsus refragandum ea in re S. Godehardus haud censuit. Abiit itaque in Thuringiam Guntherus; sed Gelingensis monasterii administrationem aspiciat, iis hanc expertus est implicitam paupertatis laborumque, quibus ipse non assueverat, incommodis, ut frequentibus querelis tam se, quam S. Godehardum fatigaret: severioribus ergo a S. Godehardo aliquando verbis increpitus, monitusque, ut aut promissa obedientia staret, aut ad seculum rediret; adeo his Godehardi verbis percussus fuit, ut, missis querelis, abjectaque omni, quod inerat, pacti memoria, Godehardi in Allahensi monasterio voluntati et gubernationi sese omnino subjecerit. Hæc iterum in Vita S. Godehardi Wolfherrus: at Guntheri biographus, S. Godehardum, quo Guntherum ad debite obedientiæ et humilitatis officium reduceret, S. Henrici, postea imperatoris opera usum, et utriusque consiliis et hortatibus acquiescisse Guntherum scribit: quod, quamquam S. Henrici sanctitati, ejusque cum S. Godehardo familiaritati sit plane conveniens; haud tamen eum apud me certitudinis gradum obtinet, quem cetera a Wolfherro narrata, quod id B. Guntheri biographus Wolfherri dictis de suo fortassis adjecerit. Exin vero sive Godehardi, sive hujus et S. Henrici simul hortatibus, in alium brevi virum Guntherus evasit. Audi Wolfherrum: Ad quam vocem (Godehardi) stupefactus auditor (Guntherus) intremuit, et erroris sui nimietatem sero tandem perhorrescens ingemuit, omni prædicta pactione corde tenus oblita, et tota cujuscumque incommodi querimonia abolita, ad Allahense monasterium, ubi tunc sub ejusdem patris cura, ut in gratia omnium loquar, singulare divini cultus studium fervebat, se contulit, et illic fratribus humillime subjectus, et in sacrae religionis districtione pleniter in brevi tempore divini roris infusione instructus, ultra regulare præceptum semet, etiam prælati admirantibus, afflixit.

in Hunga-
riam evoca-
tur,

C 18 Hactenus equidem Wolfherrum inter et Arnolfum (uterque; ut diximus, Guntherum novit) convenire videtur: sed en locum, in quo alter ab altero nonnihil videtur discedere: uterque Octobris Tomus IV.

quidem ait, Guntherum cum ab abdicata monasterii Gelingensis administratione ad Allahense monasterium redire insignem brevi fecisset in virtute progressum, non diu post majoris acquirendæ perfectionis studio, neque invito S. Godehardo, solitudinem petiisse, vitamque exorsum solatariam, tertio nimirum, teste Wolfherro, suæ conversionis anno, seu anno Christi 1008, ut Lambertus Schafnaburgensis, Chronici Hildesheimensis auctor, et Annalista Saxo annotarunt. Verum quo ex Allahensi monasterio Guntherus abiit? Ita scribit Arnolfus: Is primum sub Gotheardo Allahensium abbate, omni patientia et subjectione probatus, cepit desiderare altioris vitæ callem incedere. Unde et licentia a patre monasterii accepta, solitariam vitam aggressus est, ad quam divino adjutorio peragendam, ut se spiritali cautela probaret, animumque virtutum exercitiis prepararet; montem quemdam petiit, quem a præfato cœnobio una ferme rasta distantem idioma Theutiscum RANCINGA jam nominavit, in quo pæne per tres annos consistens, modico victu ac humillimo habitu contentus erat. Itaque secundum Arnolfum Guntherus in loco Rancinga dicto versatus videri potest usque ad annum 1011; cum, eodem rursus teste, hominum ad sese concurrentium consortii vitandi causa et inanis metu gloriæ fugiens inde secessit in eremum, quæ vocatur Aquilonaris silva: Ita Arnolfus: at Wolfherrus, nulla habitationis B. Guntheri in monte Rancinga mentione facta, eum ex Allahensi monasterio recta in Aquilonarem silvam deducit; conciliari tamen possunt, si duplex B. Guntheri in eremum secessus, quorum alter primo conversionis ejus triennio, alter vero tertio ejus conversionis anno contigisse asseratur, ac de primo quidem hic Arnolfus, de secundo vero Wolfherrus loqui statuatur. Ceterum in monte Rancinga modico victu ac humillimo habitu parraque cella contentum vixisse Guntherum, Arnolfus ait, vitamque egisse ita arduam, ut præ illius admiratione fieri ad illum ceptus sit concursus hominum dona offerentium, quibus Christum in Servo suo venerabantur; quo quidem manifestum sit, B. Guntheri nomen jam tum ob vitæ sanctimoniam ceptum esse per hominum ora diffundi.

famam per-
traxit

F 19 At non in vicina modo loca fama sanctitatis ejus, sed in Hungariam etiam tum temporis penetrasse videtur: scribit enim illius biographus num. 4, S. Stephanum, Hungarorum regem, sanctitatis illius certiorum factum, eum iterum atque iterum ad sese in Hungariam evocasse, quod ægre tandem pius rex obtinuerit. Contigisse id inter annos 1005 et 1008, seu fere triennali illo temporis spatio, quo montem Rancingam incoluit, propterea, reor, quod biographus, narrato Guntheri ad regem Stephanum accessu, mox ita prosequitur: Sed Dei Famulus plus appetens mala mundi perpeti, quam laudes; pro Deo laboribus fatigari, quam vitæ hujus favoribus extolli; deserti loci secessum cum aliquantis sibi de Altag adherentibus in quodam saltu Boëmico (alias silva Aquilonaris seu Nordwaldensis, in qua locus Rinchnach erat, dicto) de permissione sui abbatis Godehardi petiit. Versante autem apud Stephanum Hungariæ regem B. Gunthero, prodigium contigisse biographus ejus scribit: invitatum nempe ad regiam mensam Guntherum, cum ex S. Benedicti Regula abstinendum sibi a carnibus sciret, ex asso pavone, urgente etiam rege, nihil voluisse co-
medere

AUCTOR
J. E.

medere; at precibus suis a Deo impetrasse, ut ad vitam revocata avis in aërem evolare. Verum parum apparet credibile tum factum ipsum, tum regem sanctum, Deique et sanctorum Virorum, quorum sanctitatem exploratam habebat, timentem, urssisse Guntherum, ut vetito sibi cibo uteretur. Verba, quibus rem gestam biographus refert, habes num. 4. Locum hunc in recensis Henrici Canisii Lectionibus antiquis tom. 3, pag. 184 in Observatione ad Acta B. Guntheri Basnagius non sine contemptu excipit. Non modo, inquit Ironice, abstinuit a carnibus, sed ipsos illicitos, quibus contaminaretur, cibos asserebat. Quasi vero dixisset Guntherus illiusve biographus, pavonis esum per se fuisse illicitum, aut piaculum esset dicere, cibum, alioquin licitum, contaminare eorum animam, qui ex peculiaricausa et prohibitione ab ejusdem esu arcentur. Ridet quoque avem ad vitam revocatam: verum non id scriptor beato Viro æqualis, ut putat Basnagius, scripsit, sed interpolatoris commentum potius est, cujus nulla in Vita S. Godehardi est mentio. Ridet denique avem assam e mensa avolantem, et quidem, si ipsum audias, sine plumis; Guntheri biographus avem ad vitam revocatam avolasse e mensa regia dixit: id autem sine plumis factum esse non dixit. An forte, Basnagio iudice, avi vitam restituere Deus potuit, plumas vero non potuit? Sed hæc missa faciamus.

secedit in
Rinchnach,

20 Tanta Guntheri apud summos infimosque existimatio nata enimvero erat, virum minus constantem ab animi demissione depellere: at non is jam erat Guntherus, ut humanis laudibus delectaretur; satiusque ducit, locum mutare, quam se inanis gloriæ periculo exponere: Tunc ille timens, inquit Arnolfus, ne frequentia populi et gloriola sæculi sibi sub specie religionis quid de veris surriperet aut minueret bonis, fugiens inde secessit in eremum, quæ vocatur AQUILONALIS SILVA. Ut primum eo venit Guntherus, popularis quidem auræ, quod in votis habebat, plausum effugit, sed in varias gravesque ærumnas et tentationes, quas tamen feliciter superavit, incidit: harum unam sane gravem (graviorem etiam se descripturum, quod nescio, utrum præstiterit, necne, pollicitus) refert Arnolfus in hunc modum: Hiemali atque tempore, quo ultra solitum Noricense solum est immensitate seu nivium densitate contextum, accidit predicto Dei Famulo quoddam quasi palæstrale tormentum. . . . Nam cum pro nimietate nivali continuis novem diebus panes illi de monasterio (Alahensi, tribus inde milliaribus disto) secundum consuetudinem nequirent afferri, neque aliunde ab ullo hominum illuc possent transmitti, neque, impediente proxima incolatus novitate, aliquid ibi laboratum haberet (paulo igitur ante eo venerat) unde alimenta sumere valeret; trium dierum inedia affectus, quarta die tentare Deum nolens, ex glaciali profunditate nivis, quæ jam exerevit ultra staturam mediocris hominis, cepit silvestras herbas eruere ac evellere et in ollam coquendum mittere. Quibus illa die per ignem et aquam parumper mollificatis, distulit prandium usque in diem quintum, quo expectans horam refectionis canonicam, pulmentum, quod hesternæ die præparavit, denno coctum refectionis gratia sibi apposuit, sed gustatum edere non potuit.

21 Ude semetipsum increpans ait: O Gunthari, superbia tua te non sinit refici hoc edulio humili. Ubi nunc vaporifera vel mollissima similia? Ubi nunc caprinæ spadulæ seu carnes ursinæ? etc: Ergo pro abundantia delicatioris cibi et potus, quibus olim in sæculi divitiis deditus eras totus, contentus esto nunc jentaculo pauperulæ refectionis in nomine Jesu Christi, omnium Redemptoris, qui, cum dives esset, propter te pauper factus est, ut tu particeps fieres divitiarum illius. Quid plura? Demum sexta die pleniter gratias agens Deo, corpori quamvis necessariam, tamen valde contrariam cum faginis foliis refectionem accepit; sicque non sine magno tumultu et controversia diversarum cogitationum, seu manifesta incursione diabolicarum tentationum, consolationem divinæ pietatis expectavit. . . . Hanc fidem et fidei exercitationem subsecuta est consolatio divinæ pietatis, que sufficienter illi panes transmisit. Hactenus de Guntheri inedia Arnolfus. Videtur autem id contigisse ex rerum hactenus allatarum serie anno 1008 ad exitum jam vergente; id tamen Calles in Annalibus Germaniæ ad annum 1011 refert ex Annalista Saxonie, ad eundem annum sub finem ita scribente: Fuerat hoc anno hiems insolita, E pruinarum asperitate importune longa, ita ut a solis calore insolubilem multo tempore glaciem retineret, ac multa hominum corpora languida redderet. Porro profuit non Gunthero tantum, sed et aliis tam gravem ærumnam generose adeo atque invicte sustinuisse; cujus rei fama plures Gunthero, qui hactenus solus illic degisse videtur, socios comparavit, qui in eadem eremo sub ejus et Allahensis abbatis auspiciis vitæ solitariæ sese dederunt. Tunc. . . . quanto sibi per patientiam factus est notior, inquit Arnolfus, tanto aliis in posterum exemplo humilitatis et perseverantiæ, largiente omnium bonorum Fonte, exstitit utilior. Unde factum est, ut nonnulli ex clericis sive monachis, nec non fidelibus laicis ab eo et per eum provocati, immo divino instinctu provocati, sub communionem orationum ejus atque laborum, in eadem eremo (silvæ Aquilonari) cujus ipse ob amorem Christi accola esse voluit, Regi regum militare cœpissent.

ibique sociis
aliquot au-
ctus

22 Auctus jam sociorum aliquot numero Guntherus, eo curas cœpisset intendere, ut instituto suo congruas sibi suisque cellas, ac in primis ut ecclesiam, in qua divinis officiis laudibusque vacarent, tempestive conderet, obtenta ad id tum a Godehardo, tum a S. Henrico imperatore licentia. Singulari erat in S. Joannem Baptistam pietate: huic ergo ac sanctissimæ Deiparæ Virgini et S. Cruci sacras ædes, qua potuit, celeritate construxit: perfectum utcumque opus S. Henricus imperator pia munificentia dotavit, uti in ejus diplomate, quod anno 1009 datum notatur, apud Gretzerum de vicis Bambergensibus post S. Henrici Vitam videre est. Sed quamquam ex jam dictis Rinchnacensis ecclesiæ anno 1009 saltem utcumque constructa fuerit, dilata tamen per aliquot annos solennis ejus consecratio fuit: peregrisse hanc Guntheri rogatu Pataviensem in Bavaria episcopum, ad cujus diocesis Rinchnacense monasterium seu præposituram spectabat, tradit Henricus III in diplomate suo infra num. 38 citando. Episcopi nomen et annum peractæ consecrationis docet Joannes Aventinus in Excerptis diplomaticis Passiviensibus tom. I Scriptorum

monasterium
condit,
F

A *Scriptorum Rerum Boicarum pag. 708, ubi hæc leguntur* : MXIX, Henrici regni anno XVIII, imperii VI, IV Kal. Sept. Berengerius (*qui et Benno*) episcopus in Nordwald ecclesiam Gunthario * consecrat divo Joanni Baptistæ, Deiparæ Virginis, Cruci; ipso videlicet Joannis Baptistæ decollati festo die. Appositi anno 1019 regni et imperii Henriciani hoc loco anni faciunt, ut, quin perperam apud Joannem Aventinum in Antiquitatibus Allahæ Inferioris pag. 726 tomi max citali, legatur annus 1029 pro 1019, via aut ne via quidem ambigendum videatur. Porro si Gunthero beneficiis S. Henricus, hic vicissim suis consiliis imperatori profuit, ut scribit Andreas presbyter Ratisbonensis in Historia Fundationum nonnullorum monasteriorum Bojariæ tom. 2 Monasteriorum Germaniæ pag. 212 his verbis: Hunc autem Henricum ad benefaciendum huic monasterio (Allahensi Inferiori) specialiter induxit cognita sanctitas beatissimi patris Godehardi et discipuli sui Guntheri eremitæ, quos familiares tenuit, quamdiu vixit, ac eorum secretis consiliis fruebatur. Quod de Godehardo hic Andreas scribit, confirmat luculente

B *Annalista Saxo in Henrico* : quæ vero de Gunthero scribit, etsi ea Annalista laudatus non testetur, vero tamen sunt admodum similia; et apud viros principes alios magna Guntherum auctoritate valuisse, porro dicenda declarabunt uberius.

23 *Vitam potraxit S. Henricus usque ad annum 1024* : sed hoc patrono orbatus Guntherus alium reperit in Conrado Salico, Henrici successore; a quo collata monasterio suo a S. Henrico bona non modo confirmari, sed augeri etiam obtinuit: ut fidem facit Conradi ea de re diploma, quod ita Gewoldus refert: In nomine sanctæ et individue Trinitatis. Conradus divina favente Clementia Romanorum imperator augustus. Plantationis ejusque sureulus etc. Quapropter omnium Dei nostrique fidelium universitati notum esse volumus, qualiter nos ob interventum et petitionem dilectæ conjugis nostræ Gisle imperatricis augustæ, et amantissimæ nostræ prolis Henrici regis, et Brunonis, Augustensis ecclesiæ præsulis, nec non Godehardi, Hildenesheimensis venerabilis episcopi et cæterorum fidelium nostrorum, Gebhardi Ratisponensis, Benonis Pataviensis, episcoporum, ad ecclesiam sitam in heremo, qui vocatur Nortwald, a Guntherio monacho, inibi primitus hæremiticam vitam ducente, constructam in honore victoriosissimæ Crucis, sanctæque Dei Genitricis Mariæ, nec non beati Johannis Baptistæ in usum fratrum ibi Deo sub Regula sancti Benedicti servientium, quidquid habuimus a loco, ubi aqua Leipfluisa cadit super viam, quam præscriptus Guntherius noviter præparavit, et sic deorsum per Leipfluisa usque in aquam Rinchnach, sicut terminatum est, usque in Vollenbach, et ita per de cursum Vollenbach usque in Mettma, et per descensum ejusdem aquæ usque ad locum, ubi Eorhenbach in fluit eandem Mettmam, et de Forhenbach, ut subterminatum est, usque in Sala, et sic deorsum per Salam usque in flumen Regin.

Hujusque
successor
* villam

24 Et per descensum Regin fluminis usque in illam * Petrach, quæ duarum Petracha media interfuit, et sic sursum per eandem Petrach usque ad lacum, qui est in monte Hatwich, et inde, sicut intercisum est, usque in exortum Swarzaha, et sic inde usque Buehohimberch,

et inde, ut modo terminatum est, usque ad locum, ubi Kelberspach cadit in album Regin, et ita per album Regin usque in Affsollerswerchet, et inde ad magnum lapidem, qui ex Orientali plaga prope Stratam jacet, quæ in Bavariam tendit, et sic per Stratam et super nigrum Regin, usque ad eandem novam viam, a Gunthero monacho præparatum, et sic per viam usque in Leipfluisa cum omnibus utensilibus etc. donavimus et confirmavimus. Ea videlicet ratione, ut nemo etc.: (*partim hic describitur diploma S. Henrici*) Data Kal. Januarii, Indictione XII, anno Dominicæ Incarnationis millesimo XXIX. Anno autem domini Conradi Secundi regnant. V, imperii vero secundo. Actum Augustæ. Signum domini Conradi invictissimi Romanorum imperatoris augusti. Udalricus cancellarius vice Aribonis recognovit. Conradus, cognomento Salicus, anno 1024 die VIII Septembris Moguntia rex Romanorum factus, imperator Romæ coronatus est anno 1027 die XXVI Martii; cucurrit Indictio XII anno 1029. Recte igitur se habent in dicto diplomate characteres Chronici. De Gisle, Conradi conjuge, sic ad annum 1026, quo ipsi Henricum, dein imperatorem, peperit, scribit Annalista Saxo: Gisle nupsit primum Ernesto, filio Liuppaldi marchionis, genuitque illi Herimannum, ducem Suevorum. Duce Ernesto defuncto, accepit eam uxorem comes Bruno de Brunswic, peperitque illi Liudulfum comitem. Comite Brunone etiam defuncto, duxit eam violenter Conradus, cognatus suus. Mortuam scribit anno 1044. Eodem præterea, quo natus est anno, Henricum, Conradi et Gislæ filium, regem Germaniæ factum scribit.

25 *Brunonis, ut Augustani episcopi, idem Annalista mentionem facit ad annum 1027 et anno 1029 e vivis abiisse ait. Godehardum, ab Aribone, archiepiscopo Moguntino, anno 1022 in episcopum Hildesheimensem consecratum, obiisse anno 1038; Aribonem vero anno 1031, ad prædictos annos habet. Gebhardi, ut Ratisponensis episcopi, meminit ad annum 995, de quo iterum ad annum 1035 hæc habet*: Gebhardus, episcopus Ratisponensis, obiit, cui item Gebhardus (II) successit. Benno seu Berngerus, de quo supra num. 22, eâ Chronico Hildesheimensi factus est Pataviensis episcopus anno 1013; obiit vero anno 1045, ut scribit Hundius in Episcopis Pataviensibus. Udalricus denique cancellarius variis Conradi Salici diplomatibus subscriptus legitur, quorum bina habes apud Eccardum in Historia genealogica principum Saxonie Superioris, alterum pag. 299 et seq. anni 1028; alterum, col. 314 relatum, anni 1038; ut proinde de hujus diplomatibus sinceritate non sit dubitandum. Sed rerum gestarum ordo nunc postulat, ut Arnolphi de S. Gunthero narrationem, tantisper interruptam, repetamus.

Conradus Sa-
licus.

F

Presbyter
J. B.

§ III. Presbyterum, in superbiam prolapsum, emendat.

Presbyter
quidam,

Refert Arnolfus, sacerdotem Saxonem, Tammonem nomine, e B. Guntheri sociis unum eo devenisse dæmonis astu deceptum, arrogantia, ut beato Viro, tamquam litterarum experti, subesse nollet; sed cum a dæmone illudum se tandem animadverteret. Guntheri precibus et pia sollicitudine respuisse. Rem contigisse sub annum 1030, colligo tum ex sequentibus Arnolphi de Tamnone verbis: Jam octavum agit annum sub exercitamento summæ humilitatis, obedientiæ atque abstinentiæ; tum e tempore, quo librum 2 de Miraculis S. Emmerammi Arnolfus edidit. Porro Miraculorum S. Emmerammi libros abs illo editos fuisse, primum quidem sub Burchardo, S. Emmerammi abbate, secundum vero anno proxime sequenti sub Udalrico, Burchardi successore, anno nimirum 1035 aut sequenti, Si Catalogus ille (abbatum monasterii S. Emmerammi, a Christophoro Hoffmanno adornatus, et ejusdem monasterii Bibliothecæ tom. 2, anno 1748 editæ, insertus) accuratus sit, recte dictum est in Opere nostro tom. 6 Septembris pag. 457 in Commentario de S. Emmeranno num. 16. At tom. 1 Scripturum Rerum Boicarum, qui dein anno 1763 in lucem prodit, pag. 46 perbreve Bavaricæ Chronicon, ex codice vetustissimo monasterii S. Emmerammi membranaceo excusum, occurrit, quo liquet, laudato Operis nostri loco Hoffmanni accuratiori fidem plenam merito non fuisse adhibitam: sic enim Chronicon illud, quod ab anno 732 usque ad annum 1063 tantum excurret, habet ad annum 1037: Burchard abbas apud Romanam in Pascali die defunctus est. Cui succedit Oudalricus. Itaque librum secundum Miraculorum S. Emmerammi anno 1037 post Pascha vel sequenti Arnolfus edidit; inde vero subductis annis octo non integris supra dictum rei gestæ (quam serius in Annalibus ad annum 1041 Mabillonius refert) tempus habebitur. Rem porro ipsam, quamvis prolicius enarratam, quod ea ex Guntheri ore ab Arnolphi accepta, et a Guntheri biographo non modo præterita, sed et forte ignorata etiam fuerit, ipsismet Arnolphi verbis, velut Actorum auctarium aut supplementum refero.

beati Viri
socius, in su-
perbiam

27 Contigit, ut quidam presbyter de gente Saxonum oriundus, a domesticis quoque Tammo vocitatus, more adventantium accederet, sub specieque laudabilis incolatus, Viri Dei commilitonumve ipsius conversationi se admiscere tentaret. Quem cum Vir Dei, partim præcurrente magistra experientia, abbati Althensium præsentasset (hinc collige, monasterium Rinchnacense, seu præposituram, uti id vocat Stengelius, Althensi abbatiæ fuisse subjectum) et ex more secundum Regulam S. Benedicti obedientiam promisisset, statim sub tenore, quam abbati promiserat, obedientiæ, sicut et cæteri ad id temporis solebant facere, et adhuc solent agere, qui manent eo loci eremitæ, redditus, sive sub diligentia summa commendatus prædicto Seni, cum illo repedavit ad recessum eremi. Qua cum ceteris fratribus Summo humillime famulantibus, et ipse juxta instituta patrum in cella sibi deputata aliquantum temporis humi-

litate perageret comitante, per surreptionem cenodoxiæ, adeo repente gravatus est massa superbiæ, ut non solum clandestinis mussitationibus venerando Seni detrahendo, in aures quorundam commonentium susurraret, sed etiam manifeste in calumniam tanti Viri prorumpere auderet, dicens: Quid et quis est Guntharius? Laicus atque idiota, cujus jure contemnitur vita. Cui responderunt servi Dei, qui forte tunc aderant et hæc audierant, dicentes: Ut nobis videtur, humilitas, quæ est custos virtutum, longe recessit a tua mente, et superbia monstrum manifeste te invasit, quod Babyloniam turrem procaciter filios pravæ confidentiæ olim ædificare persuasit, et de Viro Dei tam nefanda tibi modo suggessit. Ipse procul dubio primum huic eremo invexit vexilla Crucis Christi. . . . Est quoque iste Vir magnæ auctoritatis, qui jam in senectam et senium venit optime parendo divinis mandatis. Quibus illè arroganter respondit, inquis: Auctoritas quoque illius mihi pro minimo est, quia nihil omnino valet. Seorsum quidem mihi manendum, et Christo, qui dedit nosse et posse, in speciali cella, haud sub Guntharii censura, erit incepte libero E animo serviendum.

28 Quid plura? Sequestratus idem presbyter aliquot diebus ab illis, quos despexit, a subversore ministratas quasdam vidit visiones, immo fantasias aspexit, quibus adeo elevatum est cor ejus, ut humili ac simpliciter voto minime contentus, majora se quaereret, id est, miracula expeteret. Unde accidit, ut intempestæ noctis, qua sanctæ Agnetis festivitas (die XXI Januarii primo, xxviii ejusdem mensis secundo colitur) celebratur a Christianis, orationi aliquantum incumbens, primum delectabilem, post modicum vero lacrymabilem auditu vocem hauriret, oculisque visionem videret. Audivit ergo in primis harmoniam, nec non quasi duos choros virorum et feminarum procul concinentium, et alternatione vicaria, ut audiebatur, pulcherrime sibi respondentium, donec paulatim cum incremento ejusdem cantilenæ atque corasci luminis augmentatione usque ad se venirent. Tunc humani generis inimicus, qui, testante Apostolo Paulo, transfiguratur se etiam in angelum lucis, cum tanto fulgore se illi præsentavit, ut nihil minus putaretur, quam diabolus. Cumque presbyter eum intueretur diutius et miraretur super pulchritudine ejus, qui apparuit, dixit ad eum: Videsne, quod sim Christus? Quare non adoras me? Noli dubitare, cum ad hoc venerim, quatenus tibi dicam, quæ te oporteat facere. At ille, quem præstigia jam deceperant diabolica, dixit: Si filius es Mariæ, ecce te adoro; et prociens adoravit eum, penitus oblitus illius responsi, quod in Vita Patrum senem cautissimum super hujuscemodi tentatione legebat dedisse. Ibi enim scriptum est, quia quidam senex pari modo a diabolo sit tentatus, sed divina clementia servum suum valente, mox tentator quis fuerit paucis verbis sit deprehensus. Nam cum seni diu tacenti perversus diceret: Ego sum Christus, quare tardas me adorare? responsum accepit ab eo: si tu Christus esses, nullatenus a me peteres hoc obsequium tibi modo impendi, quod semper, in quantum valui, vero Christo Domino meo humiliter exhibui etc.

29 De cetero si in prædicto fratre humilitas Christi regnaret, numquam superbiam diaboli cadens

dæmonis fallacis

F

mendacisque

A cadens adoraret, quod in sequentibus evidentissime liquebit. Nam postquam pessime adoravit, antiquus hostis ei aliud vulnus infixit, pariter et dixit: Antichristus jam in Judæa regnat, nec non Helias et Henoch ibi prædicant; cum his quoque ab Antichristo interficiendis pro confessione mei nominis in anno præssenti martyrio coronandus eris. Sed antequam illuc tendas, oportet te omnia, quæ in hujus provinciæ cœnobii emendatione digna sunt, corrigere, et multis verbum veritatis prædicare. At presbyter novarum rerum cupidus inquit: Quod signum dabis mihi, quò certus efficiar, me, quæ dixisti, facturum? Cui seductor respondit: Non unum signum tibi dabitur pro certitudine, sed tria facturum es hodie ante tertiam horam diei, scilicet unum in Guntharii sinistro oculo, quem pene ob ægritudinem perdidit; alterum in fratre, qui jam per multos dies infirmat, et est cæcus, cui nomen Remigius; tertium in eo, qui dicitur Razo, quem inimici sui cœcaverunt, atque mancum fecerunt. Insuper pro signo certitudinis habeto san-

B dalia, quæ in proximo reperies, posita quadam sub arbore eava, quibus præcipio, ut posthac utaris in celebrandis Missarum solemnibus. Quid multa? His ita homini superbo diabolica fraude persuasis, et inter arbusta pone domicilium, in quo vagabundus mansit, consita, quasi quodam ascensu pariter et descensu demonstrato, cum aliis inextricabilibus fantasie portentis in ipso crepusculo lucis, præfatus presbyter propriam et singularem deserens cellam, sub inani specie diabolicæ pollicitationis, domini Guntharii petit casam. Quem cum videret venerabilis heros super repentino ejus adventu obstupescens et admirans, utpote qui, superbia imperante, ab eo sequestratus erat, sibi que velut litteras nescienti, peritiæ suæ supplementum maligna voluntate subtraxerat, nihil dicere volens conticuit.

protapsus, 30 Tunc qui vana gloria tumidus advenerat, sub specie religionis ad reverendum Senem dicebat: Non ignoramus, quia juxta instituta patrum, nisi vocati, de cella egredi et huc venire minime debueramus: sed humilitatis nostræ adventus ex præcepto Domini nostri Jesu Christi est vobis et aliis valde necessarius. Cui Senex spiritus munimine protectus dixit: Unde vobis hoc, aut quando Dominus Christus fraternitati vestræ nova dedit præcepta? At ille respondit, hac nocte. Et dicit Senex: Quæ? Respondit presbyter: Ut in monasteriis Norici regulares observationes corrigam et renovem; atque populis late verbum Dei prædicem, nec non infirmitate sanata duobus fratribus, Razoni scilicet et Remigio, visum restituam, oculoque tuo, jam per plures annos doloribus turbato, claritatem luminis reddam. Quæ verba cum Senex audiret per os Tammonis prolata, occurrit jactantiæ ejus dicens: Crede mihi, Guntharius mallet ambobus oculis carere, quam per illius concessionem videre, qui tibi hæc fallaciter promisit. Nihil verius, quam te diabolica arte circumventum et omnimodis esse delusum. Cui sententiæ, qui advenerat presbyter, subnectit frivola, dicens: Si ante hanc proximam hujus diei tertiam horam non fecero, quod dixi, nolite credere mihi. Et Vir Dei ait: Veritas, in quam credimus, hodie patefactura est tibi et nobis omnibus, quia pater mendacii tuam decepit arrogantiam. Tum presbyter se subducens obtutibus Senis, et persistens in pertinaciâ ob-

ligatæ* mentis in ecclesiam duxit secum fratrem cæcum, quasi oraturus pro eo, ut visum reciperet a Domino. Sed cum diu esset oratum, et lumen, quod petebatur, non foret datum, protulit frustra tentatam vanitatis gloriam pæne usque in sextam horam.

31 Tunc undique horrore et terrore circumdatus et non sine grandi confusione conturbatus, festinus dominum Guntharium adit, et in faciem precipiens cum lacrymis ad eum dixit: Nisi me preces tuæ, o reverende Pater, magnifice adjuverint, et orationes aliorum Dei servorum de puteo interitus me eruerint, certo certius scio, quia peccatis meis facientibus, Christi servus desii esse; quod ille me sibi in servum proprium post hinc vindicabit et possidebit, quem totius nequitia ministrum, heu, heu me miserum! adoravi pro Domino dominorum. Adhæc dominus Guntharius spiritalibus armis accinctus respondit: Petrus, princeps Apostolorum, ad quem ipsa Veritas dixit, "Tu es Petrus, et super hanc petram edificabo ecclesiam meam," ter negavit Christum optimum magistrum. Sed postquam Dominus in eum respexit, et amare flevit, remissionem accepit per eum, qui solus compati novit infirmitatibus nostris in miserationibus suis magnis et multis. Proinde casu tuo non debes gaudium plenum facere diabolo in hoc, ut cadas in diffidentiam; sed magis quære humiliter Omnipotentis Dei clementiam, quam nulla mortalium superant delicta. Cumque presbyter post admonitionem Senis, novi lapsus mœrore adhuc consternatus, proxime ad horam divini servitii veniens collectæ fratrum se inibi constituta admiscere tentaret, atque psalmodiæ aliquantisper cum eis inserviret, antiquus hostis cœpit ei acriter instare, nec non manifeste illi molestus esse, dicens: Quæ legis et cantas, de me scripta, mea sunt: tu, velis, nolis, post hinc permanebis meus, quia totus es in ditionem libitus mei reductus. Noli falli, neque per Guntharii vanam et falsam suggestionem decipi, nemo te rapiet de manu mea.

32 Ab illo die presbyter prænominatus, periculorum pondere gravatus, etsi se penitentiam daret arctissimæ, nullatenus novum et antiquum hostem avertere potuit, quin ei omnibus horis nimie infestus fuerit. Unde factum est, ut dominus Guntharius boni consilii virum, abbatem scilicet Althensium, nomine Ratmundum (factus est abbas Althensium anno 1026 secundum Chronicum Hildesheimense; obiit vero 1048 secundum Joannem Aventinum in Antiquitatibus illius monasterii) advocaret, ipseque, assumpto secum Pataviensi Pontifice (Berngero seu Bemone, ut ostendit temporis ratio) super hujusmodi re quæstionem habiturus adveniret. Cumque episcopus cum abbate et Domino Gunthario clanculum sermonem faciens, lapsum sacerdotis audisset, et enim diabolica illusionem deceptum animadvertisset, unde hoc grande malum accideret, prudenter tractans dixit: Ecce factum est in isto fratre, quod præmissum legimus in Evangelica veritate: Qui se exaltat, humiliabitur, et qui se humiliat, exaltabitur. Proinde necesse est provisum iri, ut exaltatio pestifera, quæ per suasionem diabolicam hominem miserabiliter dejecit, Christi humilitate medicinali mirabiliter sananda in robur fidei erigatur ac sic in viam salutis æternæ dirigatur. Tum episcopus ex auctoritate sacrorum canonum

AUCTORE
J. B.
an obstina-
tæ?

Guntheri
monitis re-
spondit.

E

et agere tan-
dem

F

AUCTORE
J. B.

num jussit lapsum fratrem ab officio sacerdotali cessare usque ad satisfactionem, utilisque consulti taxationem. Quid plura? Postea quoque diabolica infestatione monachum eumdem nimium confundente, atque diurnis nocturnisque tumultibus seu acclamationibus, etiam in servitio Dei deterrente, missum est circumquaque ad patres et fratres, ut communi oratione, singulari et medelifera clandestina sacrificii salutaris oblatione a misericordissimo Domino veniam peterent casui fratris infirmi. Cumque a nonnullis benigne fuisset oratum, et maxime a Domino Gunthario ante conspectum divinæ Majestatis pro eo esset laboratum, utpote qui omnibus horis titubanti atque nutanti manum consolationis porrexerat, nec non benignum Jesum, certissime sibi miserturum promiserat; tandem post mensium sex evolutionem, qui a pessimo profligatore impugnabatur, levamen sentiens remedium accepit. Cujus valde necessario fomento refocillatus, jam octavum agit annum sub exercitamento summæ humilitatis, obedientiæ atque abstinentiæ.

B
a demonis
insultibus

33 Hoc super omnia mirum, quod ipse auri-
bus meis ab ore Senis accepi, atque ab eo quada-
dam sacra lectionis familiari colloctione vix
extorsi. Nam cum prædictus presbyter in angus-
tia maximæ tentationis constitutus, ad Senem
sæpius curreret atque recurreret, nec non que-
rulo voce clamitaret; non possum subsistere,
nequeo perdurare, ora pro me, Homo Dei; dixit
Senex: Confido in benigno Jesu, quia liberabit
te, tantum tu patiens et constans esto etc. Sub-
juxit tentatus: Utinam mihi fiat secundum
verbum tuum. Sed valde timeo tentationis peri-
culum, quod mihi misero ingruit ultra huma-
num modum. Nam in ipsa orationis hora, quando
ad laudem Dei os aperio, adversarius mihi vide-
tur, quasi rapacitatem suam intro in ventrem
mittere usque ad cor, vimque cordis tollere ac
sensus meos prorsus extrahere, et memetipsum
mihimet alienum facere. Super hæc omnia ja-
ctat, se scire meum totum nosse, velle et posse.
Respondit Senex: Ne hæsites in fide ex adju-
torio divino de supernis tempeste mittendo,
quod, quamvis ad tempus differtur, tamen non
aufertur. Diabolus omnino potestatem non habet
nocendi et fatigandi te, nisi permissus a Deo;
Deus autem numquam ista fieri permetteret, nisi
te humiliare vellet. Interdum enim Amator ho-
minum simulat, se nescire, quæ patimur; sed
tamen frequenter præstabit, unde miremur. Noli,
frater, deficere, sed secundum Apostolum sta in
fide, viriliter age et confortare in illius nomine
qui novit solus fragilitatem humanam sanare.
Quod autem questus es, diabolus se jactasse de
scientia tuæ voluntatis et possibilitatis; ipse, quod
bene nosti, contra hanc luctam sufficit tibi, hoc
est, quod diabolus ab initio mendax fuit, et fi-
lios diffidentis ad insanabilem interneccionem de-
trudit.

liberatur.

34 His dictis, extemplo affuit satan in præ-
sentia Senis, perturbans tentatum fratrem et
dicens: Guntharius non solum nunc mendacium
locutus est, sed sæpius mentitur, et te fallere
nititur, insuper et gracile et subtile pellicium
operose quærit ac diligit. Cumque conviciis ap-
peteret atque lacerasset Senem, Senex timens,
ne forte protervitas diaboli animum fratris mit-
teret in desperationem salutiferi boni, prorupit
et dixit: O inimice Dei et hominum, superbia

tua et mendacium tuum tecum in æterna per-
ditione maneat. Nos autem, qui non solum ovi-
nis et caprinis pellibus utimur, verum etiam
simplicitate et humilitate, quæ in eisdem signi-
ficantur, perfruimur, per eum, qui dilexit nos,
te pessimum lupum facile superabimus Christi-
que virtute tuam virtutem calcamus. Crede pec-
catori Gunthario, quia frater, quem permissione
Dei crudeliter ad tempus infectaris, te invito,
liberabitur et salvabitur gratia Christi, Filii Dei
vivi, qui in hunc mundum venit filius hominis
querere et salvum facere, quod perierat. Post
hæc et ejusmodi certamina aliaque quam plu-
rima nequitie suæ in tentatum fratrem nequic-
quam vibrata jacula, miseratione divina diabo-
lus est ita fugatus, ut calamitosis clamoribus et
querelosis lamentationibus discedens, manifeste
nolens innotesceret, quantum doluit et adhuc
dolebit, se victorem hominis ab homine victum.

§ IV. Reliqua B. Guntheri gesta, obitus, sepultura et reliquiæ.

Ad quem annum referri debeat, quod de B.
Gunthero ejus biographus Wolfherri verbis
num. 7 refert, eum nempe die festo S. Joannis
Baptistæ, patroni sui singularis, ita apposite
atque nerveose de ejusdem Vita et moribus, Wolf-
herro audiente, aliquando coram fratribus dis-
seruisse, ut, licet litterarum rudis esset, uberrimas
tamen auditoribus extorserit lacrymas, ob
notæ Chronicæ, qua rei gestæ annus determinari
queat, defectum plane nescio. At dumtaxat ad
fratrum concionem dicenti Gunthero adstulisse
præter alios Ratmundum abbatem Allahensem,
quem anno 1026 eo munere fungi cœpisse, et
anno 1048 obiisse dicimus; verum quo is abbas
anno in monasterio Rinchnacensi versatus sit,
nihil occurrit, unde determinem. Consequi eam
dicendi vim, etiam absque litterarum subsidio,
facile Guntherus potuit, ex crebra et plurium
annorum curriculo continuata de rebus sacris
colloctione, jugi earundem meditatione, et ex
divini verbi sedula et frequenti auditione: cete-
rum ea in re plus sæpe valet spiritus Sancti un-
ctio, quam humana qualiscumque aut eruditio
aut industria. Sinamus ergo hic denuo, ut Ba-
snagius sacram illiterati Guntheri facundiam pro
libitu et more suo irrideat; qui si dicentem Gun-
therum audivisset, quod de S. Petro dictum olim
fuit, musto plenum fuisse, pro sua in Sanctos im-
pudentia fortasse dixisset.

36 Sub annum 1030, ut Rerum Hungarica-
rum scriptores passim tradunt, S. Stephanus
in loco silvæ Baconensis, Beël dicto B. Gun-
theri consilio Ordinis Benedictini monasterium
condere cœpit, quod anno 1037 jam consum-
matum pie dotavit, ut superstites ejus ea de re
litteræ declarant. Hinc et ex dictis num. 19 col-
lige, B. Guntherum seu affinitatis, seu consan-
guinitatis, vel certe sanctæ familiaritatis causa,
licet unius tantum Wolfherrus B. Guntheri ad
S. Stephanum accessus meminerit, nec plures
referat biographus, Wolfherri personam simu-
lans, non semel adisse. Carthuii, qui S. Step-
hani Vitam scripsit, verba, quibus non modo mox
dicta confirmat, sed etiam, tum qua, non tam ob
affinitatis

Concionem de
S. Joanne Ba-
ptista habet,

S. Stephano
auctor est, ut
condat mo-
nasterium
Beël,

A *affinitatis aut consanguinitatis cum S. Stephano conjunctionem, quam, ut existimo, sanctitatis æstimationem, apud hunc valuerit Guntherus auctoritate et gratia, tum quo fuerit in pauperes animo et pietate ostendit, e tomo I mensis Septembris Operis nostri pag. 569 transcripta accipe: sic loquitur: Hujus rei (pia liberalitatis in pauperes, quam clericorum et monachorum opera exercere Stephanus consueverat, eorum præcipue, quorum sanctitatem exploratam habebat) testimonium quam plures exhibent, sed ex his unus in æternum cum ipso cælestis vite particeps, monachus ex seculari nobilitate conversus et heremita, beatus Guntherus, qui hac liberalitate charitativi principis illectus, sæpius eum de terra Bohemiorum visitare (adde cum Surio) solebat. Quotiens enim curiam ipsius adventus sui fulgore pelustravit, cura regni sub manu sua posita, peregrinis et indigenis, viduis et orphanis, cœnobis et ecclesiis re distributa, quam continebat, in brevi fuit examinata, seu, ut opinor, arca regia, elemosynis destinata, fuit exinanita. Ad nutum etiam ejus-*

B *dem servi Dei (Guntheri) rex Deo devotus monasterium, quod Beël nuncupatur, incipiens hominibus ditavit: ubi monachus Gerardus de Venetia veniens, vitam contemplativam agere cepit; non quidem in monasterio, sed in loco Beël; in quo, postquam inde Gerardus, ad episcopatum Chanadiensem promotus est, memoratum monasterium condere cepit, ut tom. 6 Septembris in Commentario de S. Gerardo Stillingus censuit. Præfuisse huic monasterio B. Guntherum, cum illic ipsi versari licebat, scribit Inchofer; sed, ut recte Stillingus tom. 1 Septembris pag. 530 ait, haud satis fundate, cum nulum hujus rei sufficiens vestigium sit uspiam apud veteres. Ecce aliud Guntheri factum, sed a recentiore tantum, quod equidem sciam, scriptore traditum; quod, si vere contigerit, anno 1032 vel seq. debuit contigisse.*

non tamen
Conrado, ut
Burgundium
vasset.

37 *Conrado, Burgundiæ regi, filius fuit Rodolphus, patris in regno Burgundiæ successor; filia vero tres præter Mathildem, Berta (quam seniore Chæsius vocat) Odoni I, comiti Campaniæ nupta, e quibus Odo II, campaniæ comes, procreatus est; Gisela, S. Henrici imperatoris mater; denique Gerberga, Hermanno, C Suediæ duci, nupta, mater Gisela, quæ post defunctum unum alterumve maritum Conrado Salico matrimonio juncta est. Rodolphus, Burgundiæ rex, cum sibi liberi non essent, Henricum II, sororis suæ Gisela filium, regni Burgundici heredem primum dicit: Igitur omnem primatum Burgundiæ, (inquit Annalista Saxo ad annum 1016) imperator a Rodolfo rege, et de maximis rebus sine suo consultu non fiendis firmam securitatem per manus accepit; iterumque ad annum 1018. Rodolfus, Burgundionum rex, avunculus imperatoris coronam suam et sceptrum cum uxore sua et privignis, et optimatibus universis concessit reiteraturque Sacramenti confirmatio. Sed, extincto absque liberis Henrico II, Rodolphus promissum jam ante Burgundiæ regnum anno 1032 moriens Conrado Salico imperatori, Gisela suæ ex sorore Gerberga neptis, marito transcripsit: Rudolfus ignavus, inquit ad illum annum Hermannus Contractus Canisii, illius ætatis scriptor, Burgundiæ regulus obiit et diadema ejus regni insignia Conrado imperatori per Selingerum allata sunt. Sed Odo, Rodolphi ex sorore Berta nepos, Burgundiæ regnum occupavit. Armis ergo im-*

peratori utendum fuit, ut Odonem e Burgundia pelleret; quod et præstitit, gesto in Burgundia ea de causa bello annis 1033 et 1034, ut scribunt Hermannus Contractus, et Wippo in Conradi Vita, quam Henrico tertio (alias II) Conradi filio, inscripsit. Vastatam hac occasione Burgundiam et quidem Guntheri rogatu ait suo in Chronico, quod in annum 1508 desinit, sed nullo teste producto, Staindelius: Imperator, inquit, Franciam petit contra Ottonem, item Burgundiam vastat rogatu Guntharii heremite et provincialium comitum. Quid causæ habuerit Conradus, ut Burgundiam armis invaderet, ex jam dictis liquet. Probari quidem Gunthero Conradi causa potuit, et huic fortassis, ut jus suum armis tueretur, abs illo suaderi; ad vastitatem Burgundiæ Guntheri rogatu fuisse illatam, de Viro sancto et pacis inter discordes principes componendæ, ut paulo post videbimus, admodum studioso, suspicari non possumus.

38 *Quantum vero, ut mox dictum est, Gunthero discordes conciliandi studium fuerit, anno 1040 potissimum patuit: sed, ut rerum gestarum ordo servetur, prius referendum, quanta fuerit in Allahensem abbatem animi demissione, cujus sub ejusdem anni principium insigne specimen præbuit. Voluisse Guntherum, ut, quod contulerat, Rinchnacense monasterium Allahensi, in quo Benedictinis adscriptis fuit, subjectum esset, ex his, quæ supra ex Arnolfo de Tammone, quem, ut Benedictini Instituti alumnis adscriberetur, ad Allahensem abbatem ex recepto more deduxit, colligi satis potest: at ut ratum id forumque omni ævo permaneret, Henrici III ea de re diplomata petiit, et obtinuit; quod partim (nec enim integrum describere est necesse) apud Gevoldum tom. 2, pag. 39 hujusmodi est: In nomine sanctæ et individue Trinitatis. Henricus divina favente clementia rex (coronatus est in imperatorem anno dumtaxat 1046 die natali Domini) omnes ecclesiæ filios etc.: Magnifico Henrico regnante (hujus nominis II, ut plerumque vocatur) nobilis quidam Guntherius, dives terrenarum rerum mundialia deseruit sponte, ac sub potestate Deo digni Godehardi, abbatis Allahensis, monachicæ conversationi se inseruit, hic in monasterio aliquamdiu laudabiliter conservatus divino instinctu heremi secreta concupivit, ergo a prædicto abbate accepta benedictione, consentiente regis Henrici collaudatione, heremum Nortwald intravit, hancque non ociosus eremita colere cepit, divina siquidem gratia cooperante, in eadem heremo ecclesiam construxit, et in honorem S. Johannis Baptiste per Pataviensem episcopum consecrari impetravit; ibique fratres Regulam S. Benedicti observantes subrogavit. Henrico itaque imperatore defuncto, atque Chunrado imperii regimine functo, licentiam ab eo accepit in id ipsum cartam etiam ab eo regalem obtinuit, quæ bona inibi ab eo aquisita et acquirenda sibi confirmavit.*

Rinchnacense
monasterium

E

F

* abundat

39 *Ipsa etiam beatæ memoriæ Conrado, Allahensi parente nostro, vita excedente, idem Guntherius pro meritorum probitate amicebiliter usus et nostra familiaritate, proinde mansuetudinem nostram rogavit, quatenus ecclesiam præfatam ad titulum sancti Mauriti Altaha nostræ potestatis auctoritate traderemus, quod et fecimus. Unde scire volumus fideles presentes atque futuros, qualiter nos prædicti Guntheri rogatione atque*

Allahensi
subjicit.

actores
J. B.

atque fidelissimorum nostrorum interventione, Pobbonis, patriarchae Aquilegiensis, Dietmari, archiepiscopi Juvavien., Bergeri Patavien., Brunonis Würzburgensis, Nithardi Leodicens., Heriberti Eichsteten., ecclesiam in Nortwald a Gunthero RINCHNACH dictam ad monasterium S. Mauritii in potestatem Ratmundi abbatis ac successorum ejus consignavimus atque tradidimus cum omnibus appendiciis ita ut nemo ulterius absque Altahensis abbatis licentia potestatem habeat novalia faciendi, piscandi aut ullo ingenio feras decipiendi, eo scilicet pacto, ut neque praefatus abbas Ratmundus, nec aliquis successorum ejus potestatem habeat regularem vitam inibi destruere Data XVI Kal. Februar. Indict. VIII anno dominicae Incarnationis MXL. Anno autem Domini Henrici tertii ordinationis XII. Regni vero I. Actum Augustae feliciter. Amen. Qui hic Pobbo dicitur, alius est Poppo, cujus mentionem facit Annalista Saxo ad 1037, et iterum ad 1047, quo ex patriarcha Aquileiensi summus Pontifex factus dictusque Damasus, obiit, ut scribit, eodem anno. Dietmarus, Juvaviensem Seu Salisburgensem tenuit sedem, ut scribit Hundius, ab anno 1027 per annos 16. De Bergero dictum est supra. Bruno Wirceburgensis VI Kal. Junii (1045) obiit, pro quo Adalbero ordinatur. Sedit isdem Bruno an. XI, mensem I, dies XIV, inquit Annalista Saxo.

anno 1040: 40 Nithardum ab anno 1038 usque ad 1042 Leodiensibus praefuisse episcopum, trahit Fisen, in Historia ecclesiastica Leodiensis ecclesiae. Heribertus, ut scribit Brusschius, in episcopum Aystetensem electus est anno 1011, defunctus vero 1042, teste Lamberto Schaffnaburgensi. Henricus, in regem romanorum electus fuit anno, ut in Vita Conradi Salici, patris ejus, Wippo scribit, 1025 die Paschatis seu XIV Aprilis. Obiit vero Conradus anno 1039 mense Junio postridie Pentecostes, eodem teste: Henricus corona imperii Romae insignitus fuit anno dumtaxat 1046 die Natali Domini; sed anno 1047 secundum Annalistam Saxonem, qui a praedicto die anni initium numerat. Denique Henricus ex Annalista Saxone Ratisponae anno 1039 die Nativitatis Domini fuit: anno vero 1040 die VIII Januarii jam inde Augustae versatus est, ex diplomate altero Henriciano, quod Ughellus recitat tom. Italicae 5 sacrae auctae col. 55 et seqq., ut adeo facile illic die etiam XVII ejusdem mensis potuerit degere. Recte igitur se habent diplomatis characteres Chronici, nec dubitandum apparet, quin sub anni 1040 principium fuerit Rinchnacense monasterium Altahensi ex B. Guntheri votis et regia Henrici auctoritate subjectum. Demissi in Gunthero animi id specimen fuit. Venio nunc ad illustre eodem anno exhibitum factum, quo, quanto fuerit dissidentes principes conciliandi studio, quantaque ea in re valuerit apud illos auctoritate, luculente ostendit.

pacem inter
Henricum

41 Anno 1039, mortuo Casimiro, Poloniae duce, et filii ejus, ut Annalista Saxo ad dictum annum scribit, in infantia positus, dux Boemiae Bracilaus non distulit oblatam occasionem calumniandi suis inimicis, imo ulciscendi de injuriis, quas olim dux Miseco intulerat Boemiis, et, congregatis Boemiis, intrat terram Poloniae desolatam principe, ac velut ingens tempestas sic vilas caedibus, rapinis, incendiis devastat, vi munitiones irrupit. Krakou autem eorum metropolim ingressus a culmine subvertit, veteres que thesauros ab antiquis ducibus evol-

vit ete: Poloniae vastationem, ut idem Annalista scribit, anno sequenti Henricus ulcisci coluit. Celebrato itaque Leodii festo Pentecostes in Boemiam expeditionem aggreditur: partem copiarum Henricus ipse in Camba (Bavariae oppidum est ab hujus et Bohemiae confinis, nec a monasterio Rinchnacensi procul remotum) B Virginis assumptae festo colligit; inde per Bavariam in Bohemiam irrupturus. Partem alteram sub Bardonis, Moguntini archiepiscopi et marchionis Ekkihardi auspiciis per Misiam immisit in Bohemiam. Seipsum Henrico, Ekkihardo Procopium Bretizlaus objecit. Henrico res male cessit: Inde comitatu, inquit Annalista Saxo, in eandem regionem digrediente, et Ottone marchione de Suinverde eum Bavariis explorandi causa per saltuosam et invia irrupente, quidam ex latere emissi, sperantes se fortiter facturos, obstructionem quandam expugnaturi, inconsulte processerunt; ubi praetensis insidiis a sagittariis circumventi, Werinerus comes primicerius et signifer regis cum aliquot regis satellitibus et Reinhardus comes, Major domus ecclesiae Fuldensis cum electissimis ex familia sancti Bonifacii cruenta pro dolor, caede procurerunt XI Kal. Sept. Posteriori die quidam ex legione Ottonis, quae praetegera erat, eandem obstructionem ex alia parte aggressi et ab iisdem praedictis sagittariis obruti Gebehardus comes, Wilfranus, Thietmarus cum plurimis Bawariis militibus miserabiliter perempti sunt.

42 Cum vero hujus rei fama ad Guntherum, qui non procul hinc aberat, delata esset, solitudine egressus, id apud Henricum et Bretizlaum, effecit, ut non modo pacem (quae tamen haud diu servata dein fuit) inirent; sed permiserit etiam ejus rogatu Bretizlaus, ut, qui ex Henriciano exercitu reliqui erant, salvi et incolumes e Bohemia eecederent: Et qui in provincia, inquit post narratam Henriciani exercitus caedem Hermannus Contractus, adhuc ex nostris remanserant, interveniente Gunthario eremita, incolumes educti redierunt. Dum haec in Bohemia, qua Bavariam respicit, agebantur, Ekkihardus, usus felicioris sorte, alia ex parte Bohemiam devastabat cum suis, donec tandem, inquit Annalista Saxo, venerabili viro Gunthario monacho cum legatione regis adveniente et acta docente reditumque suadente, pace data et accepta (Ekkihardus et Bardo Moguntinus) victores exierunt. Aliter haec Scriptores Bohemi subinde referunt, prout fieri praeparatum studio solet; sed Henrici clades certa est: certa item Guntheri in conciliandis Henrico et Bretizlao laudabilis opera. Annales quidem Hildesheimenses anno 1041 illigarunt hanc Henrici in Bohemiam expeditionem: sed Annalista Saxone potius standum est, qui eam non modo enucleatius describit, sed etiam Ekkihardum in Bohemiam ingressum scribit IX Kal. Septembris die Dominica, eamque per dies novem usque ad Guntheri adventum devastasse. Atqui anno 1040, quo littera Dominicalis fuit E, dies IX Kalendas Septembris, seu XXIV Augusti Dominica fuit; non vero anno 1041.

43 Quid deinceps rerum gesserit usque ad obitum, qui anno 1045 contigit, apud illius auctores non inveni: vero tamen admodum simile est, Guntherum, relicto Rinchnacensi monasterio, quo hominum plausus et frequentiam, quos illi postrema facta rursus acciverant, longius in sylva Aquilonaris latebras sese abdidisse, ibique

Rinchnaco
egressus

A *ibique reliquum vitæ quinquennium exegisse plane solitarium* : certe nullus ei aderat, dum anno 1045 in illum Bretizlaus, ut paulo post dicitur ex Guntheri biographo, venationi intentus incidit. Unum Magnoldus Ziegelbauer in Epitome Historica monasterii Breunoviensis cap. 10 pag. 137 post Joannem Tannerum refert; sed cujus me vadem non præbeo, quod e populari tantum traditione profectum videatur. Id Magnoldi verbis refero : Monachi Brzeunovienses ad piissimum eremi cultorem frequenti pede se ferebant, ut tum verba salutis, tum virtutum exempla ab eo caperent. Forte anno MCLIV Arsenius abbas morte sublatus fuerat, cum Brzeunovienses ascetas continuo incessit desiderium Guntherum pro patre habendi. Fore ut sub tantæ sanctitatis abbate integra disciplina vigeat, non ad vitæ mollitiem, sed austeritatem trahenda. Inde veniunt in eremum, rogant, instant, Brzeunovii habenas susciperet ac moderaretur. Abnuere primum Guntherus toto capite, dein vero illis obstinate urgentibus, deditonem facere, supplicibus annuere. Asello igitur, quem monachi adduxerant, impositus iter agreditur. Sed hem tibi prodigium! Asinus dum versus Brzeunovium vestigia movet, ea præduræ rupi haud secus atque mollissimæ ceræ imprimit, infigit, pedibusque ita tenaciter inhæret, ut eis extrahendis haud par fuerit. Quo miraculo omnes attoniti facile intellexerunt, divinam nequitiam esse voluntatem, ut Guntherus, vir id ætatis ac cygnæ senectutis, monasterii fascēs capesseret. Igitur ille in eremum, hi Brzeunovium reversi sunt. Mirum profecto accidit Gunthero, qui jam senio gravis solitudinis amore Rinchnacense monasterium deseruerat, persuaderi potuisse, ut in Breunoviense id moderaturus emigraret : at aliunde singulari erga illud affectu fuisse videtur; cum ibidem sepeliri voluerit.

solitudinem incolit,

44 Ut ut sit, prodigio hic relato biographus aliud simile narrat, sua scilicet ætate lapidem adhuc spectari consuevisse, in quo a labore quietem capere Guntherus soluerit, et corporis ejus figura fuerit prodigiose impressa : asini vestigia saxo impressa apparent, ut Tannerus in Annotatis in B. Guntheri vitam scribit, prope arcem Rabii in colle juxta ecclesiam veterem omnium Sanctorum nomini consecratam. Cum autem arci Rabii vicina sint oppidum Hartmanicz et civitas Suscicensis, circa quæ habitasse Guntherum, servarique lapidem, in quo vestigia genuum et manuum ejus expressa sunt, ex patre Chanovsky supra vidimus; tum de eodem saxo Guntheri biographo, et P. Chonovsky sermonem esse; tum sacum, quod asini vestigia retinet, a priori non multum distare, conicere est. Sed reliqua ex Guntheri biographo audiamus; cum jam ad annum 1045, quo Guntherus obiit, pervenerimus, nec ducem, illo antiquiorem habeamus : ex Guntheri, inquam, biographo, non ex Wolfherro, aut alio quopiam, qui Guntherum familiariter noverit : haud enim in animum facile inducere queo, ut credam, scriptorem, qui illum norit, voluisse aut potuisse committere, ut non pauca eaque præclara B. Guntheri gesta, ab aliis, pariter synchronis aut ætate supparibus memorata, silentio præteriret. Et vero, ut recentiore aliquem, qui Wolfherri nomen induerit, vel perperam Wolfherri dictus sit, existinem, pondus mihi novum stimulumque addunt, quæ de Bretizlao Octobris Tomus IV.

Guntherum, proxime moriturum, præter opinionem et expectationem offendente, ipse biographus narrat.

AUCTORIS
J. B.

45 Sunt autem (consule infra num. 10 et seqq. Actorum) fere sequentia. Contigit, inquit, ut inclytus tiro, dux videlicet Bredislaus, cum Poloniam gloriose sibi subjugasset, victorque cum pace ad sua redisset, cujusdam urbis, quæ Prachen dicitur, confinium causa venationis cum suis adiit, ubi quadam die, ut solebat, venatum exit. Prachen ars fuit prope Horazdiovicium ad Ottavam fluvium; cujus hodieque, ut Balbinus in Miscellaneis historicis regni Bohemiæ lib. 3, cap. 3 de regionibus seu districtibus Bohemiæ § 8 scribit, spectantur rudera : ab ea tamen districtus Prachensis, qui Suscicensis civitatem, oppidum Hartmanicz et Horazdiovicium, castrum Rabii, loca paulo ante memorata, modico a se invicem intervallo distantia complectitur, inditum sibi nomen hodieque servat. Sed cui laudata biographi verba legenti non incidat, sermonem hic illi esse de venatione, quam anno 1039 aut 1048 Bretizlaus instituerit; cum eo anno ea ante dictis Polonos Bretizlaus attriverit; nec de alia expeditione hic biographus procul dubio loquatur. Contigit tamen illa venatio anno dumtaxat, ut ex seqq. manifestum erit, anno 1045; ut necesse sit, vel fateri, minus apte hic loqui Biographum, vel suspicari, illi annum, quo Polonos Bretizlaus devicit, non satis fuisse exploratum; quod de auctore B. Gunthero ætate æquali et familiari diei non potest : minus vero in hujusmodi scriptorem cadit; quod sequitur.

in qua a Bretizlao

46 Bretizlaus, unico stipatus socio, obvium sibi cervum insequitur : fugit ille in sylvas, dum Guntheri cella non procul aberat, ibique veluti periculi securus subsistit : Bretizlaus, dum hæret attonitus, vocem e caelo audit, e qua latere eo loci thesaurum intelligit. Ad sese rediens oculos circumfert, videt rivulum, pulchro vernantem gramine, lapidem grandem et vilem super ea conditam cellulam, sed suavi quodam odore fragrantem : accedit tandem, quid rei illic lateret, exploraturus. Et ecce senem pulera canitie sedentem et albescentem, ac veluti angelum Dei relucentem, lectoque seu in oratione prostratum aspicit, nimio quoque horrore pervasus cœpit stare. Quem Senex pio vultu intuitus, ne ad talia trepidaret, sed ut Deum omnipotentem in omnibus laudaret, monuit, et quod ipse Guntherus esset, qui eundem de sacro fonte suscepisset, diversis indicis, licet admiranti duci assignavit. Difficile equidem est creditu, Bretizlao Guntherum, qui anno 1040 pacem ipsum inter et Henricum conciliarat, cujusque gratia Henrico captivos dimiserat, adeo fuisse ignotum, ut, quis esset, miranti Bretizlao indicis diversis comprobare, necesse haberet. Guntherum a Bretizlao fortuito et nihil hujusmodi suspicante, in solitudine silvisque Bavaricæ et Bohemiæ fines occupantibus, inventum fuisse, lubens credere volo : sed adjuncta hinc inde nonnulla Bretizlai cum Gunthero proxime morituro, congressus fortuiti a scriptore, qui Wolfherro, aut altero quovis, Gunthero familiari recentior fuerit, excogitata fuisse scriptaque ornatius, quam verius, non inani aut levi, ut opinor de causa existimo.

postride moritur, sepeliturque Breunovix

47 Multo difficilium creditu est, usque adeo Bretizlao Guntherum fuisse incognitum, ut nescierit etiam, B. Guntherum monasticam vitam

AUCTOR
J. B.

fuisse amplexum; id quod sequentibus verbis videtur tamen indicari: Tunc dux his verbis spiritum ad plenum resumit et constantia animi recepta, pium Virum interrogat, quomodo vel quando ad tam insolitam solitudinem devenisset, vel cur tam duram vitam monachorum attigisset. Post habitos aliquot ultro citroque sermones, Bretizlao Guntherus sese ex hac vita postridie migraturum, ac in Breunoviensi monasterio sepeliri velle, significavit. Hoc nuncio percussus Bretizlaus Severum episcopum Pragensem accessit; cum eoque postridie mane Gunthero adfuit, qui, uti praeviderat, sacro Viatico rite munitus, spiritum creatori reddidit anno 1045, septimo Idus Octobris sub horam diei tertiam, seu nonam matutinam. Severum Bretizlao in veneratione comitem, vel in vicinia versatum fuisse oportet; alias enim Bretizlaus pridie a Gunthero digressus, die ix Octobris summo diluculo, ut scribit biographus, Praga, a Guntheri cella, ut ait Magnoldus, sedecim milliaribus distante, una cum Severo ad Guntherum redire esse non potuisset. Mortui corpus, comitantibus procul dubio Bretizlao et Severo, Breunoviam, ut petierat, deletum et sepulturae mandatum est.

in S. Benedi-
dicti ecclesia

48 Quem, sero nimis, ut quidem biographus noster scripsit, cognitum, viventem non potuit, defunctum beneficiis sibi devincire Bretizlaus studuit: quippe cujus gratia eodem anno monasterium Breunoviense praedictis auvit; qua de re Bretizlai diploma apud Magnoldum Ziegelbauer exstat, in quo sic loquitur: Ob amorem quoque et memoriam Guntherii Heremita, qui me de sacro fonte baptismatis susceperat, ipsum in ecclesia Brzeunoviensi sepeliendo, contuli eidem ecclesiae circuitum meum in Prachensi provincia has villas etc.: Datum scribitur Pragae anno gratiae MCLV, xv Cal. Novembris. Meminit in eodem Bretizlaus ecclesiae Breunoviensis, S. Adelberto sacrae, velut a se jam tum constructae: sed ea tum nondum perfecta fortassis erat: certe Magnoldus Ziegelbauer pag. 145, B. Guntherum, non in S. Adalberti, sed in S. Benedicti antiquiore ecclesia sepultum fuisse tradit: verba ejus citato mox loco haec sunt: Fuit vero sacrum Divi Guntheri corpus non in majore ecclesia S. Adalberto sacra, et a saepius dicto duce Brzetislao postea primum constructa, sed in altera antiquiore, licet minore, ab ipso fundatore duce Boleslao Pio erecta et S. Benedicto sacrata, depositum, gloriosoque tumulo inclusum, ad clavum monasterii sedente abbate Mainhardo. Ms. Ducis de Allaems, quod ejus obitum anno 1046 illigat, addit sepultum fuisse ante aram S. Stephani protomartyris; quod etiam diserte legitur infra cap. I Miraculorum B. Guntheri num. 6.

ubi pluribus

49 Quanti fuerit apud Deum Guntherus meriti, frequentia admodum declararunt prodigia, ad ejus tumulum fieri solita: horum partem bonam post ejus vitam edemus ex Ms. ducis de Allaems; quod in apographo nostro non una manu scriptum notatur, et indicio est, prodigia ista a diversis, prout nempe illa temporis successione fiebant, in litteras missa fuisse. Fecit eorum multitudo, ut seculo XIII sub Martino, Breunoviensi abbate de solemnibus ejus canonizatione ab Alexandro IV summo Pontifice impetranda actum fuerit; sed qui factum sit, ut intermissum fuerit id negotium, dictum est § 1 num. 3. Nec fieri Breunoviae prodigia B. Guntheri meritis desierunt, donec seculo xv ob Hussi-

tarum in B. Virum blasphemias frequentium prodigiorum beneficia Deus visus est subtraxisse mortalibus; ut Hagecius in Chronico Bohemiae scribit ad annum 1045. De multitudine vero prodigiorum illorum non modo ex paulo ante memorato codice constat; sed Przemislai Ottogari Bohemiae ducis hujus nominis III diploma anni 1266 etiam avertit Ziegelbauer pag. 140 et seq., quo is villam Curomirtui monasterio Breunoviensi ob reverentiam viri religiosi fratris Guntheri in Brzewnow, pro ejus meritis omnipotens Deus multa operatur miracula in diversis necessitatibus, se donasse testatur.

50 Eandem etiam testatus est Bonifacius IX, Pontifex Romanus in Bulla anni 1390 (fuerat die ix Novembris anni praecedentis Pontifex coronatus) quae, quia etiam indulgentias continet ab eodem Pontifice iis concessas, qui die emortuali Guntheri ecclesiam Breunoviensem visitarent, eaque Guntheri cultum tacite approbat Pontifex, integram hic ex laudato Ziegelbauer referre est visum: sic habet: Bonifacius episcopus servus servorum Dei. Universis Christi fidelibus praesentes litteras inspecturis salutem et Apostolicam benedictionem. Splendor paternae gloriae, qui sua mundum illuminat claritate, pia vota fidelium de clementissima ipsius majestate sperantium tunc praecipue benigno favore prosequitur, cum devota ipsorum humilitas Sanctorum precibus et meritis adjuvatur. Cum itaque, sicut accepimus, in ecclesia monasterii Brzeunoviensis prope Pragam Ordinis S. Benedicti, in qua multae Sanctorum reliquiae sunt venerabiliter reconditae, et in qua etiam corpus recolenda memoriae Guntheri de Hassia, professi monasterii Altaen: dicti Ordinis Ratisbonensis diocesis requiescat *, Dominus noster Jesus Christus ob ipsorum Sanctorum merita multa miracula operatur*, caecis visum, claudis gressum reddat, diversisque detentis languoribus, et morborum generibus laborantes curet, et ad quam causa devotionis et propter curationes hujusmodi languorum et infirmitatum fidelium confluit multitudo.

51 Nos cupientes, ut dicta ecclesia congruis honoribus frequentetur, et ut Christi fideles eo libentius causa devotionis confluant ad eandem, quo ex hoc ibidem uberius dono celestis gratiae conspexerint se refectos, de omnipotentis Dei misericordia et beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus vere poenitentibus et confessis, qui dictam ecclesiam in die obitus praedicti Guntheri visitaverint annuatim, duos annos et totidem quadragenae de injectis eis poenitentis misericorditer relaxamus. Volumus autem, quod si alias visitantibus dictam ecclesiam, vel ad ejus reparationem seu fabricam manus porrigentibus adjutrices, seu alias inibi pias eleemosynas erogantibus, aut alias aliqua alia indulgentia in perpetuum, vel ad certum tempus duratura praeter illam, quam alias dictam ecclesiam visitantibus, et ad ejus reparationem manus porrigentibus adjutrices sub dato xiv Kal. Decembris proxime praeteriti concessimus, per Nos concessa fuerit, hujusmodi praesentes litterae nullius existant roboris vel momenti. Datæ Reate vii Idus Julii pontificatus nostri anno primo. Infra legitur: Jo. de Malesicz. Guntherus hic de Hassia vocatus videtur, non quod in Hassia (nam Thuringiam ejus patriam fuisse, clarius, quam ut verba ejus in alium sensum detorqueri, aut de Hassia exponi commode possint, in Vita S. Godehardi Wolfher-

rus

A rus tradit) natus fuerit, sed quod ex Hersfeldia, Hassia monasterio, ubi se Godehardo primum junxerat, una cum hoc ad Altahense in Bavaria monasterium, Benedictini Ordinis habitum suscepturus venerit.

at ubi modo
corpus ejus
sit,

52 Ceterum non modo Hussitarum in Bohemia grassantium tempore frequentia ad B. Guntheri tumultum fieri miracula desierunt, sed nec quid deinde de illius corpore factum sit, satis compertum habetur hactenus. Anno 1420 Hussitæ Breunoviense monasterium fortunis omnibus eversum flammis addiderunt. Nec erat quidquam, inquit Ziegelbauer pag. 170, sacri profanive in toto monasterio, quod hæreticorum furore affatum, disjectum, et pessum datum non sit. Expilata sacrilege ecclesia, conculcata Divorum lipsana, mortuorum sepulchra violata, effracta religiosorum sacraria, destructa antiquitatis monumenta, bibliotheca Vulcano dicata, monachi comprehensi, in vincula conjecti, ac Praga publice in foro Religionis odio exusti. Qui tum temporis Breunoviensibus monachis præerat Ni-

B colaus abbas, fæda illa imminente tempestate, quæ potuit, exitio subtraxit, seque Braunam, quæ abbatibus Breunoviensibus anno 1740, quo Breunoviense monasterii Historiam Ziegelbauer edidit, sedes erat, contulit. Num etiam B. Guntheri corpus inde Nicolaus abstulit? Ita sane opinati sunt nonnulli, ut ait laudatus Breunoviensis monasterii historiographus pag. 146, maxime Policensis Præposituræ seu prioratus monachi, penes quos ea traditio est, B. Guntheri corpus apud se fuisse depositum. Traditionem ipsorum utcumque confirmavit anni 1684 ecentus.

haud certum
est.

53 Stabat, inquit Ziegelbauer, in Poliensi ecclesia ara D. Magdalene sacra, cujus forma et situs cum amplius non placerent, destructa fuit. Dum servet opus, instant operæ, ara loco movetur, hem tibi arcula lignea conspicuam se præbet; qua aperta, ossa cœlitis comparent. Suspensit hæc inventio totum Brzeunovium; multos etiam impulit, ut crederent esse sacras Guntheri reliquias, quas hic sitas esse, Policenses a Majoribus se accepisse testabantur. Thomas id temporis abbas reliquias in veteri ara inventas, in ara nova reponi jussit. Ejus successor Othmarus Policio Brzeunovium transferri, atque non in ara, sed retro aram B. Guntheri reponi voluit; non prius pro B. Guntheri reliquiis fidelium venerationi exponendas, quam vela Romano Pontifice vel loci episcopo tamquam tales fuerint approbata. Ex quibus fit, nec ab ipsis Breunoviensibus inventas in arcula lignea anno 1684 reliquias pro indubitatis B. Guntheri reliquiis haberi. Locus ipse, quo in Breunoviensi ecclesia olim vel nunc forte etiam jacent, inveniri, ut iterum laudatus scriptor tradit, ob ducentorum fere annorum Breunovensium a loco absentiam in ruinis hactenus non potuit. Instant interim, ut pristino splendori Breunoviense monasterium restituant: sub annum 1761 inventus fuit lapis sepulchralis terra olim erutus, loco non signato, ut Bonaventura Piter in litteris eo anno ad nos datis significat. Aspiret piis Breunoviensium laboribus, et ea ipsorum, et totius procul dubio Bohemæ votis Thaumaturgi sui, si forte alicubi hæreticorum furori olim erepta lateant, indubitatas reliquias Deus delegat.

ACTA,

Auctoribus, ut apparet, partim Wolferro æquali, partim anonymo minus antiquo.

Ex Mabillonio Sec. VI Bened. part. I,
pag. 480 et seqq.

R Egnante piissimo imperatore Henrico, hujus Rnominis secundo a, cum beatus Godehardus b Altahense cœnobium c regeret, fuit in Turingiæ d partibus quidam vir nobilis, dignitate et meritis illustris, nomine Guntherus, qui pro delictis juventutis ingemiscens, et considerata diligentius actuum suorum qualitate, faciem E Domini in confessione præveniens, Hersveldiam e ad eundem beatum Godehardum abbatem, noviter eidem ecclesiæ ab ipso imperatore præstitutum, digne, ut postea patuit, penitendo accessit, eique omne secretum cordis ac voluntatis suæ funditus aperuit. Quem abbas, juste in Deo immortatus, blanda consolatione et condigna etiam provisione, penitentem suscepit et ad monasticam usque professionem saluberrima sui comonitione, Domino cooperante, convertit. Qui propriæ diffidens imbecillitati corporis et animi, ad penitus abdicanda quæcumque sunt sæculi, multiplicem suæ hereditatis proprietatem, quam acceperat a progenitoribus, sancto Wigberto f cum consensu heredum suorum firma traditione totam delegavit, sub testibus tamen primitus testamento pactus, ut monachus factus, monasterium, quod Gellinge g dicitur, victus et vestitus gratia ipse possideret, ac fratribus illic Christo servientibus secum inde necessaria provideret: sanctus abbas prudenti pertractans consilio, hujusmodi noviter converso talem pactionem in via mandatorum Dei maximo futuram esse periculo, et plus inde per dies animæ nasci dispendium, quam corporis, ut putabat, subsidium; interim illum provida mente ab incepto suspendit, et laico habitu adhuc usum ad Altahense monasterium secum perduxit.

Guntherus,
relicto seculo,

a
b c
d

e

f

g

F

2 Ibidem vir prudens prædictus Guntherus cordetenus compunctus petiit ab abbate, ut ante professionem liceret sibi Romam petere et Apostolorum Christi et aliorum Sanctorum intercessionem pro transactæ vitæ deviis et pro novæ viæ ingressu querere. Quo permittente, ivit et rediit, tandemque ante altare sancti Mauricii cingulum deponens, caput et barbam totodit, et facta de more petitione susceptus, ac aliquamdiu regulariter probatus, ab eodem pastore vitæ monasticæ habitum est adeptus h. Verum post votum professionis, non immemor suæ, quam præscripsimus, pactionis, adiens abbatem Godehardum, petiit licentiam, patriam repetendi, et locum, quem pepigerat, juxta conditionem incolendi. Quod pius pater Godehardus interim consensit, nolens cum obstinata contradictione ab effectu, quamvis iniquo, prohibere, donec, ratione dictante, illicita

Altahæ monachus factus, et in Gellingensi monasterio aliquamdiu moratus;

cita

Ex Mar.

cita cupientem animum paulatim posset mitigare. Venienti igitur ad locum, Gellinge dictum, et disponenti necessitates ibidem commanentium, ex occultis tentationibus tentatoris et insidiis, Deo, ut certe credimus, ad exemplum beati Job permittente, multa e' varia ei occurrerunt incommoda, pro quibus dum ipse, scilicet antea paupertatis ac laboris insolens, ad abbatem saepius queritando confugeret, ejusque pro talibus consilium et auxilium anxie perquireret, sollicitus pater fluctuationem mentis ejus profunde prospiciens, subsecuturam cordis mutabilitatem vehementer pertimescens, blanda interdum consolatione et suaviloqua commonitione moestitiam cordis ejus mitigarat. Interdum vero juxta Apostolum arguendo, obsecrando, increpando oportune et importune, nutantem animum ejus castigans, ad viam salutis eum reducere studuit; qui tamen adhuc modicum profecit.

Althaque regressus,

B 3 Sed cum in hac altercatione saepius luctarentur, et in hujusmodi molestia ambo crebrius fatigarentur, illi iterum quamdam sae sollicitudinis querelam suggerenti vir Dei debito justitiae zelo permotus, turgente, ut aiunt, pulmone respondit, ut aut in promissa obedientiae stabilitate Deo devotus serviret, aut certe ad solitam saeculi vanitatem laqueis iterum satanae irretitus, abjecto habitu, rediret. Ad quam vocem stupefactus auditor intremuit, et erroris sui nimietatem sero tandem perhorrescens ingemuit. Sed et hanc causam pio imperatori Henrico per ordinem abbas totam secretius insinuavit, ipsunque adiutorem ad corrigendum talem hominem corrogavit. Quem confestim princeps ad colloquendum evocans per semetipsum convertit, et Evangelicis vel Apostolicis regularibus praecipis instruere coepit, nulum posse duobus dominis servire, nec monachum ad saeculum, ut canem ad vomitum, reverti debere. His et aliis hujusmodi praecautioibus tandem in Christo vere compunctus, Vir memoratus omni praedicta pactione cordetenus oblita, et tota-cujuscumque incommodi querimonia abolita, ad Althense monasterium, ubi tunc sub ejusdem patris cura, ut in gratia omnium loquar, singulare divini cultus studium fervebat, se contulit, et illic fratribus humillime subjectus, et in sacra religionis districtione pleniter in brevi tempore, divini roris infusione instructus, ultra regulare praecipuum semet, praelatis admirantibus, affixit.

in Hungariam a S. Stephano

C 4 Cumque in austeritate vitae perseveraret, et exemplo suo quamplures ad viam veritatis incitaret, veluti lucerna ardens super candelabrum posita, fama ejus bono odore respersa ad aures beati Stephani, regis Ungarorum *k*, ipsius venerabilis Viri cognati *l*, emanavit, ejus animum magno dilectionis incitavit amore, ut hunc facie ad faciem videret, quem sic de virtute in virtutem proficere frequens fama praedicaret. Unde factum est, ut ad ipsum nuncios dirigeret, et, ut ad eum venire non recusaret, omni studio postularet. Vir autem Domini conversionis suae non immemor, haec sibi minime licere respondebat, quae rex pius postulabat. His rex auditis, majoris inflammatur charitatis amore, et, velut antea, nuncios direxit. Sed ille se venire, etiam secundo denegavit. Tertio itaque post illum veluti primo et secundo transmittibat, et, ut ipsius petitioni assensum praebet, humiliter postulabat. Igitur sanctus

Guntherus, regis tandem victus precibus, ejus petitioni licet invitatus annuit, et, accepta abbatibus et fratrum benedictione, cum transmissis legatis pariter et ipse ad regem pervenit. Rex autem, viso sancto Gunthero, gavisus est, et quomodo hunc arctius, veluti justum et sanctum diligebat, circa ipsum majorem diligentiam habere satagebat.

D 5 Factum est autem, dum hora prandii sanctus Guntherus mensae regis pariter consedisset, rex sibi pavonem assatum apposuit, et, ut carnibus vesceretur, intime flagitare coepit. Sancto autem Viro sub regulari conversatione degente, et hujusmodi cibis abstinate, penitus contradicebat, et illicitis se contaminari nolle assererat: cujus voluntati rex non minus resistebat, ut apposita manducaret, non solum rogando, verum etiam praecipiendo laborabat. Quidnam facere poterat? Praecepto regis se obtemperare promittebat, sed in divino adjutorio fiduciam retinebat. Quapropter factum est, ut inter prandentes hic solito more orationi insisteret, caput manibus inclinaret, profusis lacrymis, ne illicitis cibus pollueretur, divinam clementiam implorabat. Mira res atque stupenda! Completa Dei Famulus oratione, caput de manibus elevabat, avis assata mensaeque superposita, reddita vitae pristinae, devolabat, et ab ejus usu gratia divina Virum liberabat. Quo viso cuncti miraculo inaudito, Deo gratias referebant, nec amplius sancti Viri voluntati resistebant *m*.

E 6 Sed Dei Famulus plus appetens mala mundi perpeti, quam laudes, pro Deo laboribus fatigari, quam vitae hujus favoribus extolli, deserti loci recessum, cum aliquantis sibi de Althach coherentibus in quodam saltu Boemico *n* de permissione abbatis sui domini Godehardi petiit, ibique cellulam in honore sancti Johannis Baptistae construxit, et ipsum locum Rinchnach *o* proportio nomine appellavit, in qua ad xxxvii *p* annos in studio sanctae Religionis et in summa discretionem paupertatis spontanea cum sibi remanentibus vixit. Annona denique erat varia, ubi de potu et deliciosis cibis nihil erat, et ubi non nisi sola aqua habebatur, et ipsa etiam hospitibus ad sufficientiam, fratribus vero ad mensuram dabatur. Litteras omnino, nisi tantum psalmos aliquos non didicit: et tamen omnem rationem et intellectum Evangeliorum, Legis et Prophetarum, historiarumque ex crebra fratrum relatione et avidiore Verbi Dei auditione percepit: adeo ut saepissime obscuriora mysticae intelligentiae interdum subridendo, interdum vero admonendo stupentibus auditoribus proferret.

F 7 Quod nos quidem, qui eum familiarius cognovimus, frequenter audivimus *q*, praecipue tamen cum in summa sua festivitate adesset in cella, quam ipse in honore beati Johannis Baptistae construxerat, specialis sui patroni, sermonibus ejus affuimus, quo in capitulari collatione eodem die fratres suos admonebat, dum eos de ejusdem patris, beati videlicet Johannis, vita et moribus, victu etiam, vestitu ac operibus ad paupertatis sub Deo placitam tolerantiam instruebat. Verum enim dico et coram Deo non mentior, quia omnes paene, qui aderant eidem sermone, ad uberrimam lacrymarum effusionem dono Dei compuncti sunt. Assedit et ibidem venerabilis Ratmundus abbas cum plurimis sui coenobii fratribus, et aliis insuper multis

A multis hospitibus, præter nos, quos in canonico habitu illuc ingredi religio vetuit, quos tamen familiaritas et maxime abbatis licentia circumquaque ad fenestras, ignorante concionatore, clanculo collocavit. Erat enim, ut de sancto Benedicto dicitur, quem post Dominum vita et moribus sequebatur, scienter nescius et sapienter inductus.

et exemplo

8 Hæc itaque breviter diximus de honestate morum et conversione nobilis viri Guntheri, quantumque per penitentiae satisfactionem Domino complacuerit, quæ nobis ad imitationem boni exempli sufficiant. Ecce camelus, deposita gibbi sarcina, augustum foramen acus penetravit, ipsum ducente, cui omnia possibilia sunt et nihil difficile, quique est mirabilis in operibus suis, maxime in misericordiis, neminem propter enormitatem scelerum deserens, omnia dissimulat propter penitentiam peccata; una hora convertens impium, sanctum facit; cuius virtute caput antiqui hostis pugnando contrivit Christicola Guntherus. De virtutibus vero hujus venerabilis Viri, quibus adversarium superavit, vel quas ejus insidias pertulit, nulli compertum habetur, eo quod multo tempore hominibus incognitus mansit: qui tamen licet locum mutaverit, hostem non mutavit, nullique dubium, quia quanto magis in spiritualibus profecit, tanto plus acriora certamina toleravit. Igitur quanti meriti Vir iste sit, per lapidem miratur, in quo dum in vasta eremo solitarius Christo militaret, post laborem quievisse, quantitas membrorum ipsius, veluti in molli strato quiescentis, nunc usque apparet impressa s. Et quid dicimus? Nam sicut ad roborandam fidem credentium Petri Apostoli vestigiis fluentia maris Christi pietas solidavit; sic ad declaranda famuli sui Guntheri merita duritiam silicis in molliem ipsius membri stravit: ut ex hoc clareat, quanta suavitate in cælis animam ejus pius Judex remunerat, quem ad secunda sua præcepta misericorditer inflammavit.

profusisset.

9 Attollamus igitur mentes nostras ad imitanda Sanctorum exempla, ut, dum eorum gesta laudamus, nos ipsi probabilem vitam ducamus, juxta quod Psalmista admonet dicens: "Quærite Dominum, et vivet anima vestra &c." Et iterum: "Accedite ad Dominum, et illuminamini, et facies vestre non confundentur, Tunc enim facies nostræ in die judicii non confundentur, nec terribilem sententiam." "Ite maledicti in ignem æternum" audiemus, si toto corde ad eum accedentes prava fugere, hujus mundi inquinamenta devitare studuerimus: atque ab omnibus peccatis per penitentiam labores expurgati, cum Sanctis et Electis audiemus a pristino Judice: "Venite Benedicti Patris mei percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi." Ad quod regnum ipse Dominus invitat, cum dicit in Euangelio: "Si quis mihi ministrat, me sequatur, et, ubi sum ego, illic et minister meus erit &c." Sed quia fragilitate depressi ad sublimia minime tendere valeamus, tota mentis intentione sancti Patris hujus poscimus suffragia, ut ipse, qui non justos, sed peccatores vocare venit, precibus sui dilecti Confessoris, igne Sancti Spiritus pectora nostra inflammans, nos de convalle hujus miseriæ et via peregrinationis revocet æternam ad patriam. Ergo Dei clementiam, quæ servum suum de labore perduxit ad requiem, superlaudantes, ne

lector circumlocutionibus corda detineat auditorum, sermonem vertamus ad ea, qualiter ad laudem et gloriam nominis sui nobis peccatoribus Servi sui terminum hujus vite manifestare dignatus est, pandamus breviter.

Ex Mas.

10 Cum vero omnipotens Deus beatum Virum vellet a labore quiescere et æterna mercede remunerare y, ejusque vitam in exemplum hominibus demonstrare, ut posita super candelabrum lucerna claresceret, quatenus omnibus, qui in domo Dei sunt, luceret, contigit, ut inclitus tyro, dux videlicet Bredislaus, cum Poloniam gloriose subjugasset z, victorque cum pace ad sua redisset, cujusdam urbis, quæ Prahæn aa dicitur, confinium causa venationis cum suis adiit, ubi quadam die, ut solebat, venatum exivit. Cumque sui omnes huc illucque discurrent, nec in aliquo proficerent, subito apparuit eis cervus miræ magnitudinis, quem ipse dux cum magna alacritate subsecutus est. Tunc cervus quasi fugam simulans in quemdam locum ipsius silvæ quam celeriter devenit, et, veluti nullo sequente, secure stare cœpit. Hoc dux intuitus ac solo cliente parvo contentus, cervum aggreditur et ejus formam et magnitudinem diligenter scrutatur: denique cum fidei armis munitus hæsitaret animo, subito de cæli fastigio audit claram sibi vocem taliter insonantem: O Bretislae, non semper, quæ alta sunt Dei consilio, tuo fragili desiderio quæras; sed cum humilibus humilia, tibi tuisque profutura ne prigriteris attendere. Hoc enim in loco latet Dei thesaurus, cui * quondam valde amabilis, nunc vero et in futura tempora cunctis quærentibus pie desiderabilis. Nam scriptum esse cogita: Pater meus operatur, et ego operor, quia ego in Patre, et Pater in me est. Ideoque quidquid servi mei operantur in hoc sæculo, non eorum, sed Dei virtutem in omnibus credas.

in solitudine

y

z

aa

* Cod. Alt. tibi

a Bretislae reperitur,

F

bb

cc

11 Hæc talia dum dux tacitus audiret, et ut amens stupefactus, de loco, quo stratus jacebat, vix resumpto spiritu, surgit, ac circumquaque aspiciens illico in ipsa vasta solitudine rivulum parvulum a longe videt, pulcroque gramine circumdatum, quasi quibusdam odoribus abundare: quo in loco lapidem miræ magnitudinis et super eum cellulam, vilibus de lignis constructam, miro odore redundantem invenit, et solus cum solo cliente de supercilio montis descendens, licet pavidus, cruce tamen sancta in fronte signatus, quid ibi lateret, cogniturus celeriter intrat. Et ecce Senem pulchra canitie sedentem et albescentem ac veluti angelum Dei in vultu relucentem, lectoque ceu in oratione prostratum aspicit, nimio quoque horrore pervasus cœpit stare. Quem Senex pio vultu intuitus, ne ad talia trepidaret, sed ut Deum omnipotentem in omnibus laudaret, monuit, et quod ipse Guntherus esset, qui eumden de sacro fonte suscepisset bb, diversis indicibus licet admiranti duci assignavit. Tunc dux his verbis spiritum ad plenum resumit, et, constantia animi recepta, pium Virum interrogavit, quomodo, vel quando ad tam insolitam solitudinem devenisset, vel cur tam duram vitam monachorum attigisset cc; ac satis amicabilem et multum lacrymabili affatu precatur, ne ulterius tam nobilis Vir hominibus lateret incognitus, sed ad terram sui ducatus melius fovendus perduceretur, quam plurimum rogabat. Quod Vir Dei prorsus renuit, et ne Dei voluntati

Ex Mas. voluntati in aliquo contraheret, sollicite Deum rogans. Unde dux valde mansuetudine, et in ejus piis admonitionibus et diversis verbis consolationis, orationibus se sancti Viri commendavit, et ut in reliquo de apparatu proprio nulla necessaria ei deessent, se daturum promisit.

ac brevi post 12 Quæ omnia Guntherus a præfato duce benigne suscipiens, et multa prædixit futura, et velut quodam præfatio inter reliqua pii affaminis verba proloquens dixit: Meæ dilectionis causa si venisti, fili, meæ petitioni esse contrarius noli. Nam corpusculi mei jam dissolutio instat, et quamvis de sepultura mea diversi diversa sentiant, ego, ut in spiritu loquar, corpusculi mei Breunoviæ dd depositionem locandam testor, et quod in spiritu loquor, id ab Omnipotente, ut fiat, exopto. Proinde, carissime fili, memoriæ causa prædicto loco Breunoviæ aliquid solatii apta, ut et mei in Domino et tui, tuorumque omnium in posterum in Deo memoria habeatur, et in mei requiei, quæ futura inibi diem judicii exspectabit, dignum memoriæ fructum, tuis licet postea, vel tuorum successorum in temporibus confirmanda prudenti consilio adapta. Super hæc B autem omnia, si meæ discessionis vel migrationis terminus delectat, crastinæ diei * tertia hora quid de meo transitu divina operatio sentiat, meæ fragilis vitæ terminus declarabit. His dux auditis, turbatus est animo et in oscula ruens, amarissimis circumfusis lacrymis, magno rugitu talia proclamabat: O carissime Pater, cur me, licet ad te tarde venissem, detestaris? O canities veneranda, quem veluti angelum Dei, licet indignus amplector, cur me filium, ut dicis, tuum spiritualem tam cito, ceu orphanum, relinquis? Tuæ enim puræ orationes, tua crebra, ut spero, jejunia, meæ privitatis deberent esse et fuerunt tuta præsidia, ut apud Deum omnipotentem pro meis criminibus, quibus humana fragilitas sæpius convincitur, hostisque mille fraudum dolis atteritur, fierent assidua suffragia.

* Cod. Alt. tertia die

e vita discens 13 His clamoribus motus pius Guntherus dixit flenti nimiumque gementi: Desine, fili, desine talia agere, et sperans in Domino, noli metuere meæque petitionis effectum libenter excipe, veraciter perfice, jam jam ad tuos redi, meique secretum prodere noli sed crastino non tarde redeas, et meæ migrationi, si Dominus Deus voluerit, interesse poteris. Tunc dux valde tristis et gemebundus, benedictione tamen accepta, cum suo cliente discessit, et, ne cui talia secreta prodant, sub interminatione interdixit. Igitur sequenti die Bredislaus dux, assumpto venerabili episcopo Severo ee, qui sibi speciali familiaritate adunabatur ff, summo diluculo ad Vir Dei cellulam pervenerunt, ipsumque orationi instantem, laudesque Deo omnipotenti psallentem invenerunt. Completa vero oratione, post longa futuræ vitæ colloquia peractisque a Severo episcopo missarum solemnibus, Vir Domini corporis et sanguinis perceptione se munens, hora diei tertia, canentibus, qui aderant, et flentibus, inter orationis verba immaculatum Deo spiritum reddidit.

Breunoviæ sepellitur, et miraculis claruit.

14 De carnis ergastulo recedente anima, tanta de eo suavissimi odoris redundavit fragrantia, ut cunctorum ibi assistentium perfunderet nares et pectora; cujus odoris suavitas tam diu stabilis permanebat, quousque Viri Dei corpus ad locum sepulture perveniebat. Post hæc, peractis omnibus ad exsequias attinenti-

bus, corpus illud sanctissimum indomitis equis D est superpositum, quod cum tanta mansuetudine ad locum sepulture ab eis delatum est, ut profecto claresceret, quanti meriti existerit in cælis, cujus corpus bruta animalia, postposita ferocitate, venerabantur in terris. Obiit autem Christi famulus eremita Guntherus anno Incarnationis Domini mxxlv gg, septimo Idus Octobris, sepultusque est in monasterio Breunoviensi hh, quod a civitate Pragensi distat xx stadiis, ubi ipse, dum adhuc viveret, adsepeliendum esse in spiritu prædicebat. In quo loco per ejus merita fiunt assidue miracula, multa infirmis præstantur beneficia, donante Christi gratia, qui cum Deo Patre vivit et regnat Deus per infinita sæculorum sæcula. Amen ii.

ANNOTATA.

a Henricus, hic memoratus idem, qui Sanctus hujus nominis imperator, cujus Vitam ad diem xiv Julii illustravimus. In Germaniæ regem electus est anno 1002, Romæ imperator coronatus 1014, ex hac vita ereptus 1024. Qui hunc præcessit Henricus Auceps regis titulo contentus fuit, nec in imperatorem Romæ coronatus: hinc S. Henricus a multis imperator hujus nominis I nuncupatur, licet seipsum in variis diplomatis II dixerit.

b Et hic in Sanctis numeratur. Natus in Bavaria Superiori, Benedictinus monachus factus est in Allahensi monasterio, inferiori scilicet, de quo mox, anno 990: ejusdem abbas sub annum 998; dein etiam Hersfeldensis anno 1005 usque ad annum 1012: anno vero 1022 factus Hildesheimensis episcopus e vivis abiit 1038. Videsis tom. I Maii pag. 501.

c Geminum hujus nominis in Bavaria juxta Danubium Ordinis Benedictini monasterium est; alterum non procul Straubinga, quod Superius, alterum non procul Deckendorffo, Inferius dictum, cujus abbas prius Godehardus fuit, quam Hildesheimensis factus est episcopus.

d Germaniæ regio est, inter Hassiam, Misniam, Franco niam et Saxoniam sita.

e Ordinis Benedictini olim monasterium, nunc oppidum in Hassia ad Fuldam fluvium.

f Abbati olim Fritzlarienti, cujus corpus in Hersveldense monasterium, ut dictum ad diem xiii Augusti, quo colitur, translatum fuit.

g Locum Gellingen in Thuringiæ Tabula apud Blaevium invenio ad Wipram fluvium in districtum Sundershausensis et Franckenhausensis confinio.

h Anno 1006.

i Quæ hic de S. Henrico, Guntherum ad constantiam animante narrantur, Wolfherrus non habet in Vita S. Godehardi sive apud nos tom. I Maii, sive seculi secti Benedictini part. I apud Mabillonium. Hæc itaque recentior forte aliquis, Wolfherri fere verbis usus hactenus, hujus narrationi addiderit.

k Sancti hujus regis Acta protive discussa et illustrata habes in Opere nostro tom. I Septembris a pag. 456.

l Qui S. Stephano, Hungarorum regi cognatione conjunctus Guntherus fuerit, non liquet: duxit Stephanus in uxorem Giselan, S. Henrici imperatoris sororem: hujus forte ratione Guntherus S. Stephani cognatus vel affinis fuit.

m Relata hoc et proxime præcedenti numero de Guntheri ad S. Stephanum accessu pariter non habet.

A *habet Wolfherrus in Vita S. Godehardi tom. 1 Maii, nec apud Mabillonium proxime citatum: Stephanum vero serio voluisse, ut Guntherus illicitas sibi carnes comederet, parum est verosimile: idem itaque de hac narratione, quod de altera, de qua ad litt. i, jam tulimus, esto iudicium. Porro non semel conligisse, ut Stephanum Guntherus adierit, magnaue hunc apud regem valuisse auctoritate et gratia, scribit Carthuius in Vita S. Stephani: ejus verba dedi num. 36 Commentarii prævii.*

n Nordwald seu silva Aquilonaris vocatur a S. Henrico in diplomate, num. 22 laudato: silvæ hujus situs partim describitur in Joannis Aventini *Excerptis diplomaticis Passaviensibus tom. 1 Scriptorum Rerum Boicarum pag. 708, ubi hæc: XIII Non. Maii MX. Guntherus cancellarius vice Willigisi archiepiscopi Reganespurg regni VIII. Henricus div. fav. clementia rex, ob preces conjugis Chunegundæ et dilectissimi ducis Hezelini et obsequium devotæ Heilkæ divæ Genitricis ecclesie dat partem sylvæ Nordwald in comitatu Adalberonis a fonte fluminis Ultza usque ad terminum sylvæ hujus, ubi separat Bojemiam et Bavariam et decursum Ultzæ et Rotulæ usque in Danubium. Videtur itaque silva hæc S. Henrici et Guntheri ætate tam Bavarie, quam Bohemie occupasse limites: unde a biographo nostro et Wolfherro dicta videtur Saltus Boëmicus. Verum priusquam in hanc silvam venit Guntherus, triennio fere, quod et Wolfherrus et biographus tacuere, in monte Rancinga, una rasta, seu, ut quidam interpretantur, milliari uno ab Allahensi monasterio distante, vitam egerat solitariam; ut ex Arnolfo, auctore non solum synchrono, sed etiam B. Gunthero familiari dicimus num. 18 Commentarii prævii. Quid porro rerum in eo monte gesserit, ibidem vide.*

o *Distabat hic Bavarie locus ab Allahensi monasterio Bohemiam versus milliariibus tribus; in quo monasterium et ædes sacras Joanni Baptistæ, B. Virgini, et sanctissimæ Crucis Guntherus condidit sub annum 1009: ecclesia anno 1019 a Berngero, Pataviensi episcopo, consecrata tantummodo fuit. Monasterium vero hoc, seu præposituram Allahensi monasterio subjectam Guntherus coluit.*

p *Totidem annis, ex Allahensi monasterio in solitudinem profectus, Guntherus vixit; quorum partem maximam in Rinchnacensi traduxit monasterio: non tamen omnes; aliquot enim vitæ postremos egit in Bohemia ex dicendis.*

q *Hæc Wolfherrus dicit, et dicere vere potuit: at non auctor recentior, qui post hunc numerum uti quidem Wolfherri verbis desinit, sed non ipsius simulare personam.*

r *Videtur ergo ignorasse, quæ ea de re (vide Comment. præv. num. 20 et seq.) Arnolfus scripsit, qui etiam hujusmodi plura sibi nota fuisse testatur, quæ ipsemet vel ex Gunthero, vel ex aliorum relatione perceperat. Si biographus noster aut idem, qui Wolfherrus, fuisset; aut, ut præ se fert, Guntherum familiaris novisset, an ista et sibi et omnibus incomperta dicisset?*

f *Verba illa, etsi quadrare possint auctori, qui Gunthero annis aliquot superstes fuerit, magis tamen congruunt auctori a Gunthero ætate paulum remoliori. Porro jacuisse saxum illud fertur in Bohemia non procul ab oppido Susceicensi in loco solitario, e quo, post annos aliquot ibi exactos,*

ex hac vita ad Superos abiit. Vide Comment. Ex Mab. præv. num. 44.

t *Psalm. 68, v. 33.*

u *Psalm. 33, v. 6.*

x *Joan. 12, v. 26.*

y *Biographus ad B. Guntheri mortem festinans, non meminit conditi a rege Hungariæ Stephano monasterii Beël, Guntheri consilio; non de Guntheri apud Stephanum versantis erga egenos amore et benevolentia; non de conciliata per illum pace inter Henricum III (alias II) et Bretizlaum, Bohemie ducem; quæ tamen, ut relatu sunt digna, sic et ab aliis scriptoribus, non fuere prætermissa.*

z *Anno videlicet 1039: contigit Bretizlai ad Guntherum, proxime moriturum, accessus, cujus hic descriptionem biographus aggreditur, circiter quinquennio post.*

aa *Sita fuit in Boëmico districtu, qui ab illa Prachensis dictus est, prope Horasdiovicium ad Ottavam fluvium.*

bb *Idem testatur Bretizlaus in Diplomate, de quo num. 48 Comment. prævii. Porro, ut scribit Dubravicus lib. 7 Historiæ Bohemice, Udalricus, Bohemie dux, initio statim principatus animum appulit ad matrimonium, cujus anno primo ex Bozena Bretizlaum filium suscepit. Cosmas vero Pragensis, postquam ereptam Polonis ab Udalrico Pragam retulit, mox initum ab eodem cum Bozena matrimonium memorat ad annum 1002; Hagecius ad annum 1007.*

cc *Difficile creditu est, Guntherum usque adeo Bretizlao fuisse ignotum; maxime cum a quinquennio tantum pacis ipsum inter et Henricum III, alias II, ut num. 42 ostensum est, sequester fuerit; non immerito igitur suspicari possumus, hoc et alia adjuncta scriptorem recentiorem, non e Wolfherro, sed e vulgi forte traditione narrationi suæ inseruisse.*

dd *Breunovia Ordinis Benedictini cœnobium est ad pedem montis Albi, dimidio fere lapide Praga, primaria Bohemie civitate, distans Occidentem versus. Plura de eodem vide in Comm. prævio num. 52, et infra pag. 1078 lit. g.*

ee *De Severo Annalista Saxo ita scribit ad annum 1031: Eodem anno in Natali Apostolorum Petri et Pauli Severus ecclesie Pragensis sextus episcopus ordinatus est a Moguntino archiepiscopo Bardone. Et iterum ad annum 1067: Severus, Pragensis episcopus, utramque fortunam satis expertus decessit.*

ff *Id si verum est, amicitia, quæ inter Bretizlaum et Severum intercessit, perpetua non fuit: nam verbis, de Severo mox citatis, addit idem Annalista: Nam aliquando a Braeillao duce catenatus et incarceratus fuerat. Et ad annum 1042 scribit, Severum ad Henricum imperatorem, qui, bello renovato, castra prope Pragam metatus fuerat, inscio Bretizlao, venisse et apud illum mansisse, quod Bretizlao haud fideret. Sed resarciri postmodum amicitia potuit.*

gg *Consonat Hermannus Contractus in Chronico ad eundem annum: Autumnali tempore, inquit, Guntharius eremita ad Christum migravit et in Praga (seu prope Pragam in Breunoviensi monasterio) sepultus. Mortuus legitur anno 1047 apud Lambertum Schafnaburgensem; sed perperam.*

hh *Vita B. Guntheri Ms., ex codice ducis de*

Ex Ms.

de Altaems desumpta, hæc addit de illius sepultura : Interfuerunt autem sepulturae ejus quamplurimi nobiles de Boëmia et de Bavaria una cum illustri duce Bretizlao et reverendissimo patre ac domino Severo, Pragensi episcopo, et aliis multis clericis et laicis, et fecerunt planetum magnum super corpusculum sanctissimi Senis, animam ejus Regi angelorum cum summa reverentia commendantes et Dominum in omnibus operibus glorificantes.

ii *Codici Ms., e quo Mabillonius Guntheri Vitam edidit, hæc adduntur* : Conditor et Salvator humani generis per ineffabilem suæ bonitatis clementiam mirabiliter sanctos in cælis glorificans, misericors est peccatoribus in terris : et licet jam senescente mundo, corrupta sit omnis caro iniquitate, non tamen accensam lucernam patitur occultari, sed illuminatam igne cælesti ponit super candelabrum, ut omnibus in domo luceat. Lucernam dico beatum Guntherum, qui propria linguendo et Christi præcepta sequendo mundum despexit, quem miracula ad sepulchrum B ejus, vel alias per merita ipsius, operante divina clementia, facta glorificant. *Sane frequentia admodum B. Guntheri intercessione meritisque contigisse prodigia, abunde docent, quæ modo subduntur.*

MIRACULA

B. GUNTHERI

Ex Ms. codice membraneo bibliothecæ ducis de Altaems a.

CAPUT I.

Miracula B. Guntheri usque ad Martini I abbatis Breunoviensis tempora.

C

B. Guntheri meritis sanantur contracti

Fuit in partibus Pannoniæ quidam Laurentius nomine, nobilis et dives, sed membris contractus omnibus. Hic, audita fama beati Stephani, regis Ungarorum, quanta per illum clarescerent signa Miraculorum, pro recuperatione suæ sanitatis sepulchrum ejus frequentare solebat, et divinam misericordiam per merita ipsius cum lachrymis assidue implorabat. Qui eundem Christi famulum, cum nocte quadam membra sopori dedisset, videbat sibi assistere, dicens*, debere eum in Boëmiam proficisci, et ibi apud sepulchrum beati viri Guntheri sanitatem pro certo accipere. Qui statim tali visioni, tamquam divino præcepto, devote obediens, in Boëmiam proficiscitur, ac beati prædicti patris Guntheri sepulchrum undequaque investigat : tandem per servos suos in claustrum Brennoven perducitur, eique sanctissimi patris Guntheri sepulchrum, ut petebat, ostenditur. Tandem ad sepulchrum positus orationi procubuit diutius, atque post multarum lachrymarum effusionem nec non purissimam orationem sanus et incolumis factus est per

* dicentem

omnes compages membrorum suorum. Quo viso D cuncti miraculo, qui tunc aderant, benedicebant et glorificabant Deum in secula viventem. Fratres autem ipsius cœnobii, pulsatis omnibus campanis, Psalmum "Te Deum laudamus" solemniter decantabant; et beati Guntheri merita populo prædicabant. Ille autem vir, qui sanus evectus fuerat, pallam de nobili opere confectam, quam secum beato Gunthero deduxerat, sepulchro ipsius superposuit, quæ usque in hodiernum diem pro testimonio sanitatis ejus reservatur in ecclesia Brennowensi. Postmodum vero is, qui sanus effectus fuerat, fratrum se orationibus commendans et beati Viri sepulchrum devotius osculando, ad terram nativitatis suæ cum ingenti gaudio repedavit b.

2 Item fuit in Bavaria in Althaensi ecclesia inferiori c vir quidam contractus pedibus a nativitate sua nomine Lanfridus, adeo ut nec sursum posset respicere, nec, ut natura posebat, gressus certos facere. Hic, quoniam naturali gressu pedum carebat, scabellis manuum, sicut poterat, gressus faciebat, cui, assidue orationi instanti, sancta Virgo Maria, Mater Domini, per E visum apparuit, dicens : si corporis tui medelam adipisci desideras, hanc in Brennowensi ecclesia apud sepulchrum beati Guntheri consequi poteris indilate. Qua visa, idem contractus, quasi somno de gravi evigilans, divinam ac beati Viri invocat clementiam, et injunctum sibi officium itineris aggreditur, multoque labore peracto, vix ad prædictum locum pervenit. Jamque dies beati Dionysii martyris instabat, in qua etiam beati viri Guntheri anniversarium diem prædicta ecclesia solemniter officio celebrat d. Fratribus vero in choro vigiliis * devote psallentibus, languidus, ad sepulchrum beati Viri deductus, attentius precibus instabat, ut sanitatem recipere mereretur. Unde contigit, ut quasi unum de fratribus sub ignota facie, velut de choro venientem, aspiceret, qui sibi blando sermone diceret : Numquid me venientem non aspicias? Cur de terra non erigeris? Qui se subsannari aestimabat, idecirco turbato animo respondebat : Numquid omnibus assurgere possum, quos de choro egredi conspicio? Illo autem accedente propius, porrecta manu sua, levavit languidum de terra et super pedes stare fecit sanum et incolumem. F Scabella vero, quibus utebatur velut pedibus, arrepta, ab ipso projecti longius, et statim ab oculis ejus evanuit, nec postea comparuit amplius. Quo viso cuncti miraculo, qui ad diem festum convenerant, et universi fratres pariter cum languido, qui jam sanus fuerat per merita B. Viri, pulsatis campanis, glorificabant et benedicebant Deum omnipotentem, qui in Sanctis suis ubique facit mirabilia.

3 Alio quoque tempore quidam nobilis de Boëmia nomine Zazin, obsessus erat a demone et multo tempore atrociter cruciabatur, qui ad viri Dei Guntheri tumulum ligatus adducitur, sed mox ut ejus tumbæ superponitur cum oblationibus parentum ejus, orationibus præmissis a demone eripitur, ac sanitati pristinae redditus est meritis beati Guntheri. Quod videntes cuncti, qui tunc huic miraculo aderant, magno repleti gaudio, campanarum sonantibus signis, communiter Deum benedicebant et glorificabant viventem in secula seculorum, beatumque virum Guntherum majori venerabantur devotione tali miraculo provocati, et hoc miraculum longe lateque publice prædicabant. Sunt

demoniacus, mutus et cæcus,